

ἐπὶ τῆς περὶ ἀπαυτήσεως — ἀγωγῆς] Κυρίλλου. Ἐπὶ τῆς ἡ δέμη, καὶ ἀδὲ εἰνιβένδονυ, καὶ τῶν βόνα φίδες δικαιοσηγόνων χώρα τῷ ἡ λέτεμ ὄφος. [Sch. o. III. 214.]

Στεφάνου. Τοῦτο περὶ τῶν διρέκτων νόσου ἀγωγῶν, τοινέστε τῶν διρέκτων οὐ μὴν κοντραφίως κινουμένων. ἡ γὰρ κοντραφία, οἷον ἡ δεπόστη, κινέται παρὰ τοῦ λαθόντος τὸ πορεγματα ἐν παραθήκῃ καὶ περὶ αὐτὸν διαταχόντως. ἐπειδὴ δὲ περὶ ἀξιμίας καὶ οὐ περὶ πίστεως παραβαθέσις κινέται ἡ κοντραφία δεπόστη, τότε οὐ χώρα γίνεται τῷ ἡ λέτεμ ὄφῳ, ὡς ὁ Οὐλπιανὸς ἐν τῷ εἰ διγ. τῆς δεπόστη φησι. βλέπε, πῶς εἴποι, ἐπειδὴ μὴ περὶ πίστεως παραβαθέσις κινέται ἡ κοντραφία δεπόστη, οὐν γίνεται τῷ ἡ λέτεμ ὄφῳ οὐ μή, ἐπειδὴ ἡ κοντραφία μανδατή παρὰ ἔγγνητῶν κινουμένη περὶ πίστεως παραβαθέσις κινέται, ὡς ἔγρας ἐν τῷ γ'. βλέπε, τῶν πρώτων τι. β. διγ. σ. θεμ. δ. εἴποι ἡ τις, καὶ ἐπὶ αὐτῆς, εἰ καὶ κοντραφία ἐστί, χώραν γίνεσθαι τῷ ἡ λέτεμ ὄφῳ. καὶ μὴ ἀντιτένοι οὐ τῷ μὴ περὶ διαφέροντος αὐτὸν κινέσθαι καὶ ἐν νομιμασιν ἔχειν τὴν καταδίκην. οὐδέποτε γάρ ἐν τῷ γ'. διγ. τοῦ παρόντος τι. μαθόν, οὐτε καὶ νομιμασιν ἀπαιτούμενων δύναται χώραν ἔχειν ὁ ἡ λέτεμ ὄφος. [Sch. o. III. 214. sq.]

καὶ τῶν καλῇ πίστει ἀγωγῶν] Τοῦ Ἀνωμύμου. Ποιαὶ εἰσιν αἱ βόναι φίδε ἀγωγαῖ, ἔγρας ὑστερ. δ. τι. σ. [Sch. p. III. 215.]

Τοῦ αὐτοῦ. Ἀνάγνωσι βιβ. σ. τι. α. διγ. ξη. ξγ'. οα'. καὶ ο'. ήτοι βιβ. τε. τι. α. [Sch. p. III. 215.]

καὶ ταξιτεῦσαι] Εἰ μὲν δόλον εὑρίσκει, εἰς ἀπέραντον καταδικάσαι· εἰ δὲ ἥψαθμαν, ταξιτεῦσαι. [Sch. q. III. 215.]

Τοῦ Νικαέως. Μή ἐναντιωθῇ οὐτε καὶ τὸ εἰρημένον βιβ. ζ. τι. α. κεφ. γ'. ἀλλὰ κατὰ τὸ παρόν γένεται. ἐπειδὸν γὰρ τοῦτο φησιν οὐτε ὁ δικαιοστῆς οὐ δύναται εἰς οἰκείας φιλανθρωπίας τον ὁσον ἀπολύνσαι τελείως, ἡ μειωσαι τὴν ταξιτονίαν. ἐπεινοιχε εἰς εὐπορος^{w)} ἐστιν ὁ καταδικάσθεις, ἡ οὐχὶ ἐκαποτομῇ θη περὶ τας δαπάνας ὁ δικαιοθεῖς^{x)} τὸ γάρ οὐτε τα δαπάνημα παρὰ τινος ἔχογηντο τῷ δικαιουμένῳ σκοπῷ δωρεᾶς· δύναται καὶ τελείως ἀπολύναι, καὶ μειωσαι τὴν καταδίκην. ἡ καὶ ἴδιον γένει. μᾶλλον δὲ τὸν παρόντα τίτλον δόλον περὶ τοῦ ἡ λέτεμ ὄφου γένει, ἐκεῖνο δὲ περὶ ιονδικαλίου. καὶ ἐστιν αὐτὴν ἡ ἐμμερεία μᾶλλον ἀληθής. καὶ διαφέρει καὶ τούτῳ ὁ ἡ λέτεμ τοῦ ιονδικαλίου, ὧστεο καὶ ἐν τῷ μὴ ἡλλος ἔχειν χώραν, εἰ μὴ ἀπὸ δόλου καὶ κοντραφίας. [Sch. r. III. 215.]

ἔσθ' ὅτε καὶ ἐπὶ τῶν στοιχείων] Κυρίλλου. Εἰ δὲ ἐπειστηθεὶς οἰνέτου^{y)} μόρων ποιήσει, καὶ οὗτως ἀποθάνῃ, χώρα τῷ ὄφῳ. ἀλλως δε τῆς ἡ εἰς τεσταμέντο τῇ ἡ εἰς στιπούλατον κινουμένων οὐ χώρα αὐτῷ. οὐν ὅμως δὲ αὐτὸν εἰ μὴ ὁ δεσπότης^{z)} δίκης. [Sch. r. III. 215.]

Τὸ αὐτό καὶ ἐπὶ τῆς ἡ εἰς τεσταμέντο νόσου. καὶ γὰρ ἐκ διαθήκης τις χρεωστῶν μόρων ἐποίησε, καὶ ἐτελεύτησεν ὁ οἰκείτης, χώρα γίνεται τῷ ἡ λέτεμ ὄφῳ. σημείωσαι, οὐτε τὸ μὴ ἐν φίσει ταχχύνον μηδὲ ὑφεστός οὐ δύναται δίχα τῆς τοῦ ὄφου ἐπαγγῆς διατημάνθω ὁ δικαιοτης, ἀλλ' ἀνάγκη αὐτῷ ὄφου ἐπάγειν. [Sch. s. III. 215.]

σ'. Πανλ. Σ' άλλως δὲ κινουμένης τῆς περὶ ἐπερωτήσεως ἀγωγῆς, ἡ τῆς ἐν διαθήκῃ βοηθείας, χώραν ὁ ἐνδικος ὄφος οὐκέτι ἔχει. [Sch. s. III. 216.]

τῆς περὶ ἐπερωτήσεως ἀγωγῆς] Ταῦτα εἰς παραδιγματα τοῦ ἐπὶ τῶν στοιχείων πασῶν ἀγωγῶν χώραν ἀπὸ μόρων τοῦ ἡ λέτεμ γίνεσθαι. έθος γάρ τοις γομικοῖς, ἀπὸ τῆς ἡ εἰς στιπούλατον, τῆς μεταξὺ ζώντων κινουμένης, καὶ τῆς ἡ εἰς τεσταμέντο, τῆς μετὰ τελεύτην τοῦ τεσταμόντος αὔξοντος, πάσας οηματεν τας στοιχείων, ὡς βιβ. κδ. τι. σ. θεμ. σ. κεφ. σ. [Sch. s. III. 215.]

Σημείωσαι, οὐτε ἔθος ἐστὶ τοῖς γομικοῖς, διὰ τῆς ἡ εἰς στιπούλατον καὶ τῆς ἡ εἰς τεσταμέντο πασας οηματεν τας στοιχείων. [Sch. s. III. 216.]

ζ'. Οὐλπιαν. Μόρος ὁ ἴδιω ὀνόματι ἐναγαγῶν ὅμινοι τὸν ἔνδικον ὄφον.

1) in actione in rem] Cyrilli. In actione in rem, et ad exhibendum, et in bonae fidei iudiciis locus est iuriurando in item.

Stephani. Hoc intellige de directis actionibus, id est, quae directo instituuntur, non contrario. Nam contraria, puta depositi, movetur ab eo, qui rem depositam accepit et circa eam impensas fecit. Quoniam autem de indemnitate, non de fide rupta intenditur contraria depositi, iuriurando in item locus non est, ut ait Ulpianus dig. 5. depositi. Nota, quod dixi, quia non de fide rupta contraria depositi instituitur, iuriurando in item locum non esse. Non tamen, quia in contraria mandati, quae a fideliussoribus intenditur, de fide rupta agitur, ut didicisti lib. 3. partis primae Digestorum, tit. 2. dig. 6. them. 4. dixerit quis, etiam in ea, licet contraria sit, locum fieri iuriurando in item. Nec te offendat, quod non de eo, quod interest, intendatur, et in nummis condemnationem habeat. Didicisti enim dig. 3. huius tituli, etiam cum nummi petuntur, iuriurando in item locum esse posse.

2) et in bonae fidei iudiciis] Innominatis. Quaenam sint actiones bonae fidei, didicisti Institut. lib. 4. tit. 6.

Eiusdem. Lege lib. 6. tit. I. dig. 68. 69. 71. et 70. seu lib. 15. tit. I.

3) et taxare] Si quidem dolum invenerit, in infinitum condemnare: sin autem culpam, taxare.

Nicaei. Neque obstare credas, quod dicitur lib. 7. tit. I. cap. 13. sed secundum praesens etiam illud intellige. Illud enim hoc ait, non posse iudicem pro sua humanitate reum prorsus absolvere, vel taxationem minuere. Ceterum si condemnatus inops est, vel nihil in novatum est circa impensas in persona adversarii, ut puta, si ab aliquo sumtus litigatori subministrati fuerint donandi animo, potest et prorsus absolvere, et condemnationem minuere. Aut etiam speciale esse puta. Vel potius totum hunc titulum intellige de iureiurando in item, illud autem de judiciali. Et haec interpretatione prior est. Et in eo quoque differt iusiurandum in item a judiciali, sicut et in eo, quod non aliter locum habet, quam ex solo et contumacia.

4) interdum — in strictis iudiciis] Si promissor servi moram fecerit, et ita servus decesserit, locus est iuriurando. Alias autem si ex testamento vel ex stipulatu agitur, locus ei non est. Non iurat autem in item nisi dominus litis.

Idem intellige et in actione ex testamento. Nam et si debitor ex testamento moram fecerit, et servus decesserit, locus fit iuriurando in item. Nota autem, iudicem rem, quae in rerum natura non est, quaeque non extat, sine iurisurandi delatione aestimare non posse, sed necesse ei esse iusiurandum deferre.

VI. Paul. Alias autem meta actione ex stipulatu¹⁾ vel ex testamento, iusiurandum in item lo- L. 6. cum non habet. D. XII. 3.

1) actione ex stipulatu] Haec exempli causa posuit eius, quod dixit, in omnibus strictis actionibus ex mora locum iuriurando in item fieri. Iureconsultis enim solenne est, actione ex stipulatu, quae inter vivos instituitur, et actione ex testamento, quae post mortem testatoris competit, omnes strictas actiones significare, ut lib. 24. tit. 9. cap. 6.

Nota, Iureconsultos actione ex stipulatu et actione ex testamento omnes strictas significare solere.

VII. Ulpian. Solus, qui suo nomine agit¹⁾, in L. T. item iurat. D. eod.

w). Fabr. in marg. emendat ἀπορος. x) Lege οἰκείην. y) Adde τῆς.

δὲ διὰ φόρον καὶ τὸν πράγματος ἔχων τὸ πρᾶγμα τοῦ
καὶ τὸν κουράτων τοῦ πουπίλουν καὶ τὸν ἀφῆλικον· οὗτοι
γάρ ἔκάντες δύνανται τὸν ἐν λίτερῳ ὄρκον ὑποτελεῖν, ὡς ἔγρας
ἐν τῷ δέ. διγ. [Sch. t. III. 216.]

L. 8. η'. Μαρκελλ. 'Ο ἐπίτροπος ἔχων τὸ πρᾶγμα τοῦ
D. XII. 3. νέον καὶ μὴ ἀποκαθιστῶν αὐτόν, οὐ τῷ διαφέροντι
μόνῳ, ἀλλὰ καὶ τῷ ἐνδικῷ ὄρκῳ ὑπόκειται.

δὲ ἐπίτροπος ἔχων τὸ πρᾶγμα] Κυριλλον. 'Ο ἐπί-
τροπος μὴ ἀποκαθιστῶν τῷ γεώ τὸ πρᾶγμα αὐτοῦ ὑπόκειται
τῷ ὄρκῳ. [Sch. u. III. 216.]

Στεφάνου. Τόν ποτε ἐπίτροπον νόησον. οἶδας γάρ, ὅτι
καὶ μὴ γέμηται, δόλῳ δὲ τῆς τοῦ πράγματος ἐπαναστο γό-
μης, πάλιν αὐτοῦ γεμούντον πυραμβρεῖται. ἐνδὲ τοῦ ὑπο-
κειμένου θέματος ἔστιν εἰπεῖν, καὶ δίκαια ταξιτονές ἐπάγεσθαι
τῷ ποτε πουπίλῳ τὸν ὄρκον, καὶ μὴ θαυμάσῃς ἐπὶ ἔτεσσι
γάρ θέματι ἔστιν ενδεῖν τὸν ἐν λίτερῳ ὄρκον, καὶ δίκαια ταξι-
τονές ἐπαγόμενον· οἷον ἔστιν τις περὶ πράγματος ἐνεχθῆ,
εἴτια προνουμιατονος γενομένης ἔχων τὸ πρᾶγμα παντοῖα
κατὰ δόλον αὐτὸν γέμεσθαι· προνουμιατονος γάρ ἀπαξ γενο-
μένης δίκαια ταξιτονές λοιπὸν ἐπάγει τὸν ἐν λίτερῳ ὄρκον δί-
καιασθῆς, ὡς φησιν ὁ Οὐλπιανός ἐν τῷ ξη. διγ. τῆς σπεκι-
λίας ἐν ἔρμῳ. [Sch. u. III. 216.]

L. 9. θ'.^{z)} Ιαβολ. 'Επὶ τῆς περὶ κλοπῆς ἀγωγῆς δεῖ
D. eod. διμνύειν, ὅτι τοσοῦδε^{a)} ἦν τὸ πρᾶγμα, ὅτε ἐκλάπη,
οὐ μὴν διτι καὶ^{b)} πλειόνος.

ἐπὶ τῆς περὶ κλοπῆς ἀγωγῆς] Κυριλλον. 'Ο τὴν
φούστην κινῶν διμνύειτο, τοσούδε εἴναι τὸ πρᾶγμα, ὅτε ἐκλάπη.
[Sch. x. III. 216.]

Στεφάνου. Ἐπειδὴ εἰς τὸ διπλάσιον ἔχει τὴν καταδίκην
ἡ φούστη, ἀνάγκη σκοπηθῆναι, πόσον ἦν δέσμον τὸ πρᾶγμα
κατὰ τὸν τῆς κλοπῆς κατεψόν. καὶ σημείωσαι, ὅτι ἐπὶ ποια-
λίας κώδια γίνεται τῷ ἐν λίτερῳ ὄρκῳ, καὶ ὅτι τῆς φούστης
κινούμενης η διπλωσίς καὶ τετραπλωσίς γίνεται διὰ τοῦ. ἐν
λίτερῳ ὄρκον πρὸς τὴν ἐν καιδῷ κλοπῆς τοῦ πράγματος ἀποτί-
μησιν. βίπτε, πῶς εἶπον, τῆς φούστης κινούμενης· ἐπὶ γάρ
τοῦ φούστηδον κονδικτικού πεκονυμιαίων καταδίκησῶν ὁ δι-
καστης οὐ σκοπεῖ, πόσον ἦν τὸ πρᾶγμα ἀξιόν, ὅτε ἐκλάπη,
ἀλλὰ τὴν δεδήποτε μετὰ τὴν κλοπὴν δηλούντων πλειόνα τοῦ
πράγματος σκοπεῖ διατίμησιν, ὡς ὁ Οὐλπιανός ἐν τῷ ἔξης
δηλοῖ βιβ. τιτ. α'. διγ. η. καθόλου μέντοι τῆς φούστης κι-
νούμενης, εἰ μὲν ἐφθάσῃ, ἡ κείσον ἐγένετο τὸ πλατεύ, τότε
η διπλωσίς τυποῦται πρὸς τὴν ἀκαδή^{c)} τοῦ πράγματος
ἀποτίμησιν. εἰ δὲ τὸ ἐναγτίον πλειόνος ἀξιόν μετὰ τὴν κλο-
πὴν ἐγένετο τὸ πλατεύ, τότε πρὸς τὴν πλειόνα διατίμησιν γί-
νεται ὁ διπλασιασμός η ὁ τετραπλασιασμός· ἐπειδὴ καὶ τότε
δοκεῖ ἐπ' αὐτῷ γενεσθαι κούπλαν^{d)}. οὐτως ὁ Οὐλπιανός ἐν
τῷ μζ. βιβ. τιτ. β'. διγ. γ'. φησίν, ητοι βιβ. ξ. τιτ. ιβ'.
κεφ. ν'. [Sch. x. III. 216. sq.]

Τοῦ Ἐναγτοφανοῦς. Τοῦτο μὴ ἀπλῶς γοήσῃς, ἀλλὰ πρὸς
τὸ εἰδημένον βιβ. μζ. τιτ. β'. διγ. γ'. ἀναγγωθεὶ βιβ. ξγ'.
τιτ. α'. διγ. η. ητοι βιβ. ξ. τιτ. ι. κεφ. η'. [Sch. x. III. 217.]

Τοῦ Νικαέως. Τοῦτο νόησον, ὅταν μετὰ τὴν κλοπὴν
φθασῃ τὸ πρᾶγμα η κείσον ἐγένετο. εἰ γάρ ὑπέστη τὸ πρᾶ-
γμα^{e)} γενόμενον, ἀλλὰ τῆς αὐτῆς καλλονῆς καὶ ποιότητος ἐπι-
τυγχάνει, η καὶ κρέπιτος, τότε πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ ἐνά-
γοντος ἀποτίμαται τούτο γάρ φησι καὶ βιβ. ξ. τιτ. ιβ'.
κεφ. ν'. ἀρτὼς οὐτωσιν. Οὐ τὸ διαφέρον, ἀλλὰ τὸ ἀληθὲς τι-
μῆμα τοῦ πράγματος διπλασιάσται η τετραπλασιάσται, καὶ
ἐν καιδῷ καταδίκης ἐπαναστο εἴναι ἐν φύσει πρὸς δὲ τὸ
συμφέρον τῷ ἐναγούντο ἀποτίμαται, εἴτε ἐν καιδῷ τῆς κλοπῆς,
εἴτε τῆς καταδίκης τιματεῖσον ἐν τὸ πρᾶγμα. θεματιστο δὲ
δεσπότην εἴναι τον κινοῦντα ἐνταῦθα· τῷ γάρ δεσπότῃ καὶ
μόνῳ ἀρμόσει η περὶ κλοπῆς εἰς τὸ διπλάσιον ἀγωγὴ εἰς τὴν
τοῦ πράγματος διατίμησιν, οὐ μηδὲν ἔξωτικῶ. καὶ ζήτει τοῦ
αὐτοῦ βιβ. καὶ τιτ. κεφ. π'. θεμ. β'. λέγον· 'Η περὶ κλοπῆς
εἰς τὸ διπλάσιον ἀγωγὴ εἰς τὴν τοῦ πράγματος διατίμησιν
ἀρμόσει τῷ δεσπότῃ, καὶ μηδὲν ἔτερον αὐτῷ διαφέρει· τοῖς
ἄλλοις δὲ εἰς τὸ ἔξωθεν διαφέρον. ζήτει καὶ κεφ. αὐτοῦ ξς.'

I) qui suo nomine agit] Excipe tutorem pu-
pilli et curatorem adolescentis: hi enim, si volunt, ius-
jurandum in item subire possunt, ut didicisti in dig. 4.

VIII. Marcell. Tutor, qui rem adulti possidet¹⁾,
neque eam restituit, non solum in id, quod interest,
tenetur, sed etiam iurisurando in item subiacet.

1) tutor, qui rem adulti possidet] Tutor,
qui adolescenti rem eius non restituit, iuriurando sub-
iacet.

Stephani. Intellige quandam tutorem. Nosti enim,
licet non possideat, dolo autem rem possidere desierit,
rursus pro possessore eum haberi. In proposito autem
casu dici potest, etiam sine taxatione ei, qui quandam
pupillus fuit, iuriurandum deferri. Nec mireris: nam
et in alio casu invenire potes iuriurandum in item
sine taxatione delatum: utpote si quis rei nomine con-
ventus fuerit, deinde pronuntiatione facta rem habens
dolo eam desierit possidere: nam semel pronuntiatione
facta iudex deinceps iuriurandum in item sine taxa-
tione defert, ut ait Ulpianus in dig. 68. de speciali in
rem actione.

IX. Iavol. In furti actione¹⁾ iurare oportet,
tanti rem fuisse, cum furtum fieret, nec vero et
pluris²⁾.

1) in furti actione] Cyrilli. Qui furti agit,
iuret, tanti rem fuisse, cum furtum fieret.

Stephani. Quoniam furti actio in duplum habet con-
demnationem, necesse est spectare, quanti res esset
furti tempore. Et nota, in poenali actione locum fieri
iuriurando in item, et furti actione instituta per ius-
jurandum in item duplum et quadruplum constitui se-
cundum aestimationem rei furti tempore. Nota, quod
dixi, instituta furti actione: nam in coindictione furtiva
iudex pecuniarie condemnans non spectat, quanti res
esset furti tempore, sed aestimationem rei spectat quan-
docunque post furtum maiorum, ut ostendit Ulpianus lib.
sequeant, tit. 1. dig. 8. Generaliter tamen furti actione
instituta, si quidem res furtiva perierit, vel deterior
facta fuerit, tunc duplum formatur secundum rei aestima-
tionem furti tempore. Contra si res furtiva post furtum
pretiosior facta fuerit, eius duplum vel quadruplum for-
matur secundum aestimationem eius temporis, quo res
pretiosior facta est: quia et tunc eius furtum factum
videtur. Sic dicit Ulpianus lib. 47. tit. 2. dig. 50. seu
lib. 60. tit. 12. cap. 50.

Enantiophanis. Hoc ne simpliciter intelligas, sed
secundum id, quod dicitur lib. 47. tit. 2. dig. 50. Lege
lib. 13. tit. 1. dig. 8. seu lib. 60. tit. 10. cap. 8.

Nicaei. Hoc intellige, quando post furtum res perie-
rit, vel deterior facta fuerit. Si enim res extet non de-
terior facta, sed eiusdem bonitatis et qualitatis adhuc
sit, vel etiam melioris, tunc ex utilitate actoris aesti-
matur. Hoc enim etiam ait lib. 60. tit. 12. cap. 50. his
diserte verbis: Non id, quod interest, sed verum rei
preium duplatur vel quadruplicatur, licet condemnatio-
nis tempore desierit esse in rerum natura. Aestimatio
autem fit ex utilitate actoris, sive furti, sive condemna-
tionis tempore res pretiosior fuerit. Pone autem, eum,
qui hoc loco agit, esse dominum: nam soli domino actio
furti in duplum competit in rei aestimationem, nec vero
extraneo. Et quaere eiusdem libri ei tituli cap. 80.
them. 2. quo dicitur: Actio furti in duplum in aestima-
tionem rei domino competit, etiamsi nihil aliud eius
intersit: aliis vero in id, quod extrinsecus interest.
Quaere et eiusdem cap. 67. them. 3. quo dicitur, ex eo,

z) L. 9. legitur in Syn. p. 244. a) Syn. τοσούτον. Leunel. in marg. τοσούτον. b) καὶ deest in Syn. c) Fabr. in
marg. addit κλοπῆς. d) Fabr. in marg. emendat κλοπῆς. e) Fabr. in marg. addit μὴ κείσον. Pro ὑπέστη lege ὑπέστη.

θεμ. γ'. λέγον πρός τὸ διαιρέον τῷ ἐνάγοντι γίνεσθαι τὴν ἀποικηματικήν. ζῆτε καὶ τιτ. αὐτοῦ ἵ. κεφ. ιγ'. συνάδον τούτῳ. [Sch. x. III. 217.]

οὐ μῆν ὅτι καὶ πλεῖστον]. Τουτέστι, μὴ προστιθένται καὶ λέγειν, ἀξιον ἥτις νομιματων, καὶ πλείστον τοῦδε. φησὶν ὁ νομικὸς αἰγαλούμενος τὸν παλαιὸν τῶν φρομούλων τύπον οὗτον ἔχοντα· εἰς φαίνεται τὸ πρᾶγμα σ. νομιματων^f) καὶ μικρῷ πλείστον. ητον γὰρ ἔλεγε τῆς ἀληθινῆς ποσότητος ὃ ἄκτιο διὰ τὸν κίνδυνον τῆς πλούτος πειτίλονος. [Sch. y. III. 217.]

ἵ. 8) Καλλιστρ. Καὶ διερίστητον ἐνάγων δικαιωμάτων ἐνάγων διμνυστιν τὸν ἔνδικον^{h)} ὄρκον, τιⁱ⁾ διαιρέσθαι αὐτῷ προκομισθῆναι αὐτά· καὶ εἰς τοσοῦτον ὃ ἐναγόμενος καταδικάζεται.

δ περὶ δικαιωμάτων ἐνάγων] Κυριλλον. Ὁ μὴ παριών δικαιωμάτα υπόσκειται τῷ οὐκω. [Sch. z. III. 217.]

Στεφάνου. Τοῦτο νόησον, ἔνθα κατὰ δόλον ἡ κορτονυμάκιαν μὴ προφέρῃ τὸ ἴντρονμεντιν· εἰπὲ γὰρ κούλπας οὐ καρδαγίνεται τῇ ἀτέμῳ ὄρκῳ, καθ' αὐτὰς πολλάκις μεμάθηκας. Θεμάτιον δὲ τὸ ἀναφίβολον παρατεθέντον ἴντρονμεντον, καὶ τὸν δεποιητάριον κατὰ δόλον ἡ κορτονυμάκιαν μὴ αποκαθιστῶντα, ἵνα γάρ τοι γένηται τῷ ἀτέμῳ ὄρκος. Ἐρώτησις. Τί οὖν, ὅτι δινῶν κινων ὑπέβητο τὰ συμβόλαια, διαιρέσθαι δὲ αὐτῷ ἡ τοιτων ἀγωγή^{k)}, ἀρσα καὶ οὐτος ἀναγκάζεται δὲ ἔχων αὐτὰ προσαγωγήν; Λόγος. Εἰ μὲν οὐ βλάπτεται ὁ ταῦτα κατέχων ἐν τῆς τοιτων προσαγωγῆς, ἀναγκάζεται πάντως προφέρειν αὐτά· εἰ δὲ βλάπτεται, οὐκ ἀναγκάζεται ταῦτα προφέρειν. ἐν φόβῳ δὲ ἀμφιβολῶν ἔστι, πότερον βλάπτεται ἢ οὐ βλάπτεται, τότε ἀναγκή αὐτὸν ὄρκον ὑποτελέσαι, οὐ μά τὸν ὄμνυμενον ὄρκον οὔτε διὰ κορημάτων ἡ ἄλλων προσαγωγῶν ὑπόσχεσιν, ἡ διὰ τὸ φοβερῶν τον καθ' οὐ μέλλω τὸν κάρτην προφέρειν, ἡ διὰ τὸ φίλων οὐζειν πρός αὐτόν, ἀλλὰ διὰ τὸ εἰς τὴν οὐσίαν μητὸν βλάπτεσθαι παρατύμαι ταῦτα προσάγειν, ἀς ἀνήνεκται βιβ. δ. τον καθικος τιτ. κα. διατ. κβ. ητοι βιβ. τον παρόντος τιτ. ε. κεφ. νε. Ἐρώτησις γάρ τῷ δ. διγ. τον παρόντος τιτ. ὅτι μεγάλης ὑποκειμένης αἰτίας καὶ κινῶν ἐνθεέντων ἴντρονμεντον ὃ ἀτέμῳ ὄρκος ἀναγηλαφάται. Ἐρώτησις. Άρα ἀπλατεῖται κανείνα περὶ ἔνδικησεως ὃ ὑποτελών τῷ ἀτέμῳ; Λόγος. Ἀνάγνωσθι βιβ. κε. τιτ. β. διγ. ἵ. καὶ τον κβ. θεμ. α. [Sch. a. III. 218.]

ἵα'. 1) Πανλ. Οὐκ εὐχερῶς ζητεῖται^{m)} περὶ τῆς ἐπιορκίας τοῦ τὸν ἔνδικονⁿ⁾ ὄρκον ὅμόσαντος.

οὐκ εἰχερῶς ζητεῖται^{j)} Τοῦ Ἀνωνύμου. Τὸ^{o)} εὐχερῶς φησι διὰ τὰ εἰσημένα διγ. ε. τοῦ β. τιτ. ητοι κεφ. β. τοῦ ε. τιτ. καὶ διγ. λα. καὶ βιβ. δ. τον καθικος τιτ. α. διατ. ιγ'. ητοι βιβ. τον παρόντος τιτ. ε. κεφ. νε. Ἐρώτησις γάρ τῷ δ. διγ. τον παρόντος τιτ. ὅτι μεγάλης ὑποκειμένης αἰτίας καὶ κινῶν ενθεέντων ἴντρονμεντον ὃ ἀτέμῳ ὄρκος ἀναγηλαφάται. Ἐρώτησις. Άρα ἀπλατεῖται κανείνα περὶ ἔνδικησεως ὃ ὑποτελών τῷ ἀτέμῳ; Λόγος. Ἀνάγνωσθι βιβ. κε. τιτ. β. διγ. ἵ. καὶ τον κβ. θεμ. α. [Sch. a. III. 218.]

f) Fabr. in marg. addit εἰναι ἦ. g) L. 10. legitur in Syn. p. 244. h) Syn. τίν εν δικη. i) Syn. ὅτι. k) Fabr. in marg. emendaat προσαγωγή. l) L. 11. legitur in Syn. p. 244. m) Syn. ἐπιζητεῖται. n) Syn. τὸν εν δικη. o) Adde οὐκ.

quod actoris interest, condemnationem fieri. Quaere et tit. 10. eiusdem libri, cap. 13. huic congruens.

2) nec vero et pluris] Hoc est, non adiicere et dicere, res digna erat aureis quinque, et eo pluris. Ait Iureconsultus innuens veterem formularum formam ita sese habentem: si paret rem ducentorum solidorum esse, vel etiam paulo pluris. Actor enim minus vera quantitate dicebat propter periculum plus petitionis.

X. Callistrat. Etiam is, qui de instrumentis L. 10. agit¹⁾, in item iurat, quid sua inter sit, ea pro D. XII. 3. ferri: et in tantum reus condemnatur.

1) is, qui de instrumentis agit] Cyrilli. Qui instrumenta non exhibet, subiicitur iuriurando.

Stephani. Hoc intellige, cum per dolum aut contumaciam instrumenta non profert: nam ob culpam iuriurando in item locus non est, ut saepe didicisti. Pone autem, instrumentum, de quo controversia non est, depositum esse, et depositarium dolo aut contumacia id non restituere, ut locus fiat iuriurando in item. Interrogatio. Quid ergo? Si is, qui nunc agit, instrumenta pignori dedit, eiusdem autem interest, instrumenta proferri, an sic quoque qui ea possidet, proferre cogitur? Solutio. Si quidem is, qui ea possidet, ex eorum prolatione non laeditur, omnino ea proferre compellitur: si vero laeditur, ea proferre non cogitur. Quodsi incertum sit, laedatur, necne, tunc iusiurandum subire debet, quod per iusiurandum praestitum nec propter pecuniae aliarumve rerum promissionem, nec metu eius, contra quem chartam proferre debet, neque amicitiae cum eo conservandae causa ea proferre recusat, sed ne circa bona sua laedatur, ut refertur lib. 4. Codicis, tit. 21. const. 22. seu libri huius tit. 1. cap. 60.

XI. Paul. Non facile quaeritur¹⁾ de periurio L. II. eius, qui iusiurandum in item praestitit. D. eod.

1) non facile quaeritur] Innominati. Ait non facile propter ea, quae dicta sunt dig. 5. tit. 2. seu cap. 2. tit. 5. et dig. 31. et lib. 4. Codicis, tit. 1. const. 13. seu huius libri tit. 5. cap. 55. Didicisti enim in dig. 4. huius tituli, ex magna causa et novis repertis instrumentis iusiurandum in item retractari. Interrogatio. An qui iuriurando in item subiectus est, de evictione cavere debet? Solutio. Lege lib. 25. tit. 2. dig. 10. et dig. 22. them. 1.

ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

BASILICORUM

LIBER XXIII.

TITLOΣ Α'.

Περὶ πραγμάτων χρεωστούμενων, ἐάν ἔστι δῆλον καὶ ἀπαιτεῖται, καὶ περὶ ἐκδικήσεως αὐτῶν.

περὶ πραγμάτων χρεωστούμενων] Τὸ καλούμενον δὲ ὁρίους σύνταγμα ἔχει βιβ. η. ὥν τὸ πρῶτον βιβλίον τὸ δωδέκατον τῶν διηέτων, ἵπο τὸ παρόν ιγ'. βιβ. τῶν Βασιλικῶν· καὶ φρων αὐτίκα περὶ πραγμάτων χρεωστούμενων. ὅλλα πολὺν; νομιμάτων δηλαδή, ὃ διὰ τοῦ κέφοντος κονδικτίου ἀπαιτοῦνται. ταῦτα γὰρ ἐδήλωσεν εἰπὼν, ἐάν ἔστι δῆλον, τοῦτο διὰ τὸν κονδικτίου. τοῦτο διὰ τὸν κονδικτίου. ἀπαιτεῖται, τούτοις τοῦτο κονδικτίου, τοῦτο διὰ τὸν κονδικτίου. ἀπαιτεῖται, τοῦτο γὰρ λέγεται ὁ κονδικτίου, ὡς κεφ. δ. θεμ. β. ἐν τέλει· καὶ η ἔκειστο τοῦ Στεφάνου παραγγαρῆ, καὶ βιβ. ιγ'. κεφ. κδ. ἐγὼ δὲ οἶμαι, τὸ μὲν δῆλον εἰπεῖν, ὡς οἱ παραγγαρῆ φρων διὰ τὸ νομίματα. κέρτος γάρ εἰσιν αὐτά, καὶ ἐπὶ αὐτοῖς κέρτος κονδικτίους κινεῖται. καὶ ζήτει βιβ. κδ. τιτ. η. κεφ. ξ. τοῦ περὶ ἐκδικήσεως δὲ αὐτῶν εἴπει παραδηλῶν τὸν κονδικτίου. τὸ δὲ ἀπαιτεῖται τούτου χάρων προσέθυνε, παραδηλῶν, διὰ τότε κινεῖται ἐδυνάμως ὁ κέρτος κονδικτίους, ὅτε τὰ χρεωστούμενα περφίασσιν ἀπαιτεῖνται. ἐάν γὰρ ἀφῆται δανείσων χωρὶς κονδικτίους, χρεωστούμενα μὲν, πλὴν φυσικῶς, καὶ οὐ νόμῳ· καὶ ἐπὶ τούτον ἐάν ὁ κέρτος κινηθῇ κονδικτίους, οὐ μηρὸν ἀπαιτήσω. τούτου χάρων εἴπει τὸ ἀπαιτεῖται. [Sch. a. III. 231. sq.]

Διὰ τοῦτο δὲ νομοθέτης ἐπέγραψε περὶ πραγμάτων, καὶ οὐ χρημάτων, διὰ τὸ ὅτε παραληφθάνει καὶ τὰ ἔξω τῆς ἡμετέρας οὐδίποτες, αὐτίκα γάρ δὲ κοινώλας συντριψάμενος πρός τινα τοτόδουν βονόδουμ, καὶ τηρεῖ περὶ ὑβρισεως ἀγωγῆν αὐτῷ ἐκχωρεῖ, καὶ διναταὶ ὁ πρὸς ὃν αὐτὸς συνεστήσατο τὴν τουντηρην κοινωνίαν κινεῖν τὴν περὶ ὑβρισεως ὡς ἴδιαν. διναταὶ γάρ την οὐδία συμψήφισθαι τοτόδουν βονόδουμ κοινωνοῦ. [Sch. a. III. 232.]

Ἐν τῷ παρόντι βιβ. διαλαμψάνει περὶ δανείσων, ὅπερ ἔστι στρέκιον. περὶ δὲ συντάγματος ἀγωγῆς βίσσου φίδες καὶ στρέκης εἰ βούλει μάθειν, ζήτει τὸν ἴντιτονιονῶν βιβ. δ. τιτ. ξ. περὶ τὰ μέσα. ἐκεὶ γάρ τεχνολογεῖ περὶ τούτων. [Sch. a. III. 232.]

Τὸ ἔάν ἔστι δῆλον, διὰ τὸν κέρτος κονδικτίου. οὗτος γάρ ἐπὶ φανερῆ ποσότητη νομιμάτων κινεῖται. τὸ δὲ καὶ ἀπαιτεῖται, διὰ τοὺς ἀφῆταις. πολλάκις γάρ χρεωστούμενα ἡμῖν δὲ ἀφῆταις, ἡ καὶ ἀνηβός, κακείνους μὲν ἔχομεν φυσικῶς ἐνόχους, οὐ διναμένει δὲ κινεῖν διὰ τὸ πιοεῖσθαι ἐκβιῃθῆται παραγγαρῆ. [Sch. a. III. 232.]

Ἐάγε ἐστι δῆλον καὶ ἀπαιτεῖται] Τοῦτο εἴπει δηλῶν τὰ ἀργύρια. κέρτα γάρ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστόν εἰσιν. ἀναγγωθεὶ τὴν ἔξωθεν τοῦ Στεφάνου ὄλην παραγγαρῆν. [Sch. b. III. 232.]

καὶ περὶ ἐκδικήσεως αὐτῶν] Περὶ κονδικτίου διαιτησακού κέρτου, ὃς ἀπαιτεῖ πᾶν φανερόν, ἵτοι οὐ τὸ εἶδος

TITULUS I.

De rebus creditis¹), si certum sit et petatur²), et de condictione earum³).

1) de rebus creditis] Volumen *de rebus octo libros continet, quorum primus est liber duodecimus Digestorum, seu liber hic 23. Basilicorum: et statim agit de rebus creditis. De quibus vero⁴ de pecuniis scilicet, quae certi condictione petuntur. Hoc enim significavit, cum dixit, si certum sit. Hoc, quia nummi certi sunt. Et petatur, id est, condicatur. Hoc propter condictionem. Petatio enim vocatur condictio, ut cap. 4. them. 2. in fine, et ibi Stephani adnotatio, et lib. 52. cap. 24. Ego autem puto, per verbum quidem certum significari nummos, ut ait adnotatio. Certi enim sunt, et de his certi condictio intenditur. Et quaere lib. 24. tit. 8. cap. 7. Dixit autem de condictione earum, condictionem significans. Petatur autem adiecit, significans, certi condictionem cum effectu tunc intendi, cum ea, quae debentur, peti possunt. Si enim minori sine curatore credidero, debetur quidem mihi, sed naturaliter, non lege: et si eo nomine certi condictione agatur, non tamen petam. Ideo dixit, petatur.*

Iudeo Iureconsultus inscripsit, *de rebus, non de pecunias*, quia verbum *res* compiecit etiam ea, quae extra patrimonium nostrum sunt. Nam statim atque societatem omnium bonorum quis cum aliquo contraxit, actionem quoque iniuriarum ei cedit, et potest is, quemcum eiusmodi societatem contraxit, actionem iniuriarum tanquam propriam intendere. Potest enim bonis socii omnium bonorum adnumerari.

In hoc libro agitur de mutuo, quod strictum est. Sin autem scire velis, quae sint actiones bona fidei et stricti iuris, quaere Institutionum lib. 4. tit. 6. circa medium. Ibi enim ex arte de his disserit.

Ait, si certum sit, propter certi condictionem. Haec enim intenditur de certa quantitate nummorum. Ait autem, et petatur, propter minores. Saepe enim nobis debet minor, vel etiam impubes, eosque naturaliter quemad habemus obligatos: agere autem non possumus, quia veremur, ne exceptione submoveamur.

2) si certum sit et petatur] Hoc dixit, pecuniam significans. Cesta enim plerumque est. Legi totam Stephani adnotationem extrinsecus positam.

3) et de condictione earum] De certi condictione ex mutuo, qua petitur omne, quod certum est,

καὶ τὸ ποσὸν καὶ τὸ ποσὸν δηλοῦται. ἀπαιτεῖται καὶ ἄδηλον ἀπὸ πάσης αἰτίας καὶ ἐνοχῆς. οἶνον ὅτε χρεωτεῖται ἀγόριος καὶ καρπός. ὁ μὲν γὰρ ἀγόριος δῆλος, οἱ δὲ καρποὶ ἄδηλοι· ἀλλὰ ὅταν φανώσι, καὶ κοπώσι, γίνονται φανεροί. ὃς καὶ μὴ δεσπότη δίδοται καὶ μεταφέρει τὴν δεσποτείαν. [Sch. c. III. 232.]

Τόντο εἶπεν ὁ νομοθέτης τῶν^{a)} ὠνομασμάτων καὶ δήλων πραγμάτων τῶν κατὰ δεσποτείαν^{b)} ἡμῖν ἀνηκόντων, περὶ ὧν καὶ ἦν ὁμένιον κατὰ παντὸς νεμομένου ταῦτα ἐδίδαξεν ἐγενέτει. βιβ. ἀτυκα σύνδεται παντεῖσθαι λέγεται κινούλετος, ἀλλὰ ἐκδικεῖσθαι. οὐτω γὰρ φησιν ἐν κεφαλαῖον κε. τοῦ γρ. βιβ. Τῶν ἀγωγῶν δύναται γένη εἰσιν· γάρ ἐν δέμιοις καὶ καλοῦνται οὐνδικατονες, ἥγουν ἐκδικούσις τοῦ πράγματος διάτης ἐν δέμῳ ἡ προσωπικής καὶ καλοῦνται κονδικτικής. λέγεται δὲ οὐνδικατίων παρὰ τὸ οὐνδικάσει, ὁ ἐστι διὰ τῆς ἐν δέμῳ ἐκδικεῖσθαι τὸ πράγματα, ὡς φησιν ὁ γρ. τιτ. β. ἱνστιτούτων περὶ τὰς αὐτὰς. Θελούν οὖν ὁ νομοθέτης παραδηλώσαις, ὡς ἐντεῦθεν τὴν διδασκαλίαν ποιεῖται οὐχὶ περὶ ἑπέντε τῶν πραγμάτων, ἡ τῆς ἀγωγῆς τῆς ἐκδικούσης ἔκεινα, ἀλλὰ περὶ πραγμάτων δήλων μὴ ὅταν τῆς ἡμετέρας δεσποτείας καὶ τῆς ἀγωγῆς τῆς κινούμενης εἰς αὐτὴν τὴν τούτων ἀνάκλησιν καὶ ἀπαιτήσιν, προσετέθη τὸ ἀπαιτεῖται. κινούσις γάρ ἀπαιτητος λέγεται, ὅτι τι ζητοῦμεν γενένθειν ημέτερον· τὸ δὲ ἐμὸν ζητησού πλέον γενένθειν ἐμόν· ἀποτον. καὶ τὸν κέρτον γάρ κονδικτικού πινοῦντες, περὶ οὐ καὶ ἡ διδασκαλία ἐστίν, οὐτω λέγομεν πάροι με, Πέτρος, δεσποτήρη τούτων τοῦ πράγματος ἡ τόσον τοιώδες ἀγγυσίων. καὶ ἀνάγνωθι τὸν ἐν τῷ γρ. δ. ματι τοῦ δ. κεφ. τοῦ παρόντος τι. Στέφανον ἀναγκαῖον ὄντα καὶ περὶ αὐτὸν τεχνολογόντα· καὶ κεφ. κδ. ἔχον οὐτος· Ο φανερῶς ἐπεφωτίησις οὐ τὴν ἐξ στιπονιάτου, ἀλλὰ τὴν φανερῶν ἔχει ἀπαιτητην, ὡς κεφ. γ. καὶ πανταχοῦ δὲ ὁ νομοθέτης ἀπαιτησιες τὰς κονδικατίους ὀνομάζει, ὡς προσωπικές· εἰ καὶ ἀπίστος καὶ πλάγματα τῆς ἡμετέρας ὄντα δεσποτείας διὰ κονδικτικίου ἀπαιτούμενος, οἶνον διὰ τοῦ φυσιτίου, καὶ τοῦ ἐξ ἴνοντα καί τον σὺνε καί τα, καὶ τοῦ αὐτοῦ τοῦ κέρτου ἵπονδυμένου φύσιν ἐνὸς τούτων, ὡς διδάσκει πλατιτερον δ. Στέφανος ἐν τῷ γρ. δ. θεμ. τοῦ δ. κεφ. τοῦ παρόντος τι. ἀνάγνωθι καὶ ἰνοτι. δ. τιτ. γ., οὗτον εἰσηγαμεν, ὅτι τῶν ἀγωγῶν αἱ μὲν εἰσιν ἐν δέμῳ, αἱ δὲ περοσοναῖαι. ἔκει γάρ διδάσκει, τι λέγομεν κινοῦντες πραγματικὴν ἀγωγὴν, καὶ τι λέγομεν κινοῦντες προσωπικήν. οὐσιῶς διδάσκει καὶ περὶ τοῦ φυσιτίου κονδικτικού, λέγων καὶ δι ἡ αἰτίαν οὐτως κινεῖται απὸ δεσπότου κατὰ κλέπτου. [Sch. c. III. 232. sq.]

a'.c) Οὐλπιαν. Περὶ διαφόρων συναλλαγμάτων ὁ παρὸν διαλαμβάνων τίτλος ἐπιγέγραπται, περὶ πραγμάτων χρεωστούμενων· καὶ τὸ πράγμα γάρ γενικόν ἐστι, καὶ χρεωστούμενον λέγεται τὸ ἐξ οἰονδήποτε χρεωστούμενον συναλλάγματος^{d)}.

περὶ πραγμάτων χρεωστούμενων] Κυριλλον. Τὸ του χρεδίτου οὐδεις καὶ τοῦ ἐξ ὡς γενικὸν καὶ πάντα τὰ συναλλάγματα σημαῖνον προτείκαται τοῦ τίτλου. [Sch. d. III. 233.]

Δε δέρθους κρέδιτος ἐπεγράφη, ἐπειδή, φησίν, ἡ τε τοῦ κρέδιτος καὶ τοῦ ἐξ προσηγορίας γενική ἐστι καὶ πολλῶν περιεκτική· ἀλλὰ ἐπειδή τις ἵστως ἐσεῖ, τι δύποτε μὴ δὲ πεκοντίς κρέδιτος, ἀλλὰ δὲ δέρθους κρέδιτος ἐπεγράφη· ἀροὶ καὶ ἡ τῆς πεκοντίας προσηγορία πολλῶν ἐστι περιεκτική· καὶ πρὸς ταῦτα ἀπαντήσαι την αὐτίθεσιν, τινὲς μὲν οὐν εἰπεῖν ἐπεχειροῦν, ὅτι διὰ τοῦτο δὲ δέρθους κρέδιτος ἐπεγράφει τὸ βιβλίον διὰ προτίῳ, ὅτι τὸ μὲν ἐξ καὶ σωμάτων μόνων σωματικὸν πραγμάτων εἴναι φησι σωματικόν. διαμάχεται δὲ τοῖς ταῦτα λέγοντος ἀπότιον, διὰ Ερμογεναῖον ἐν τῷ γρ. τοῦ διγ. βιβ. τιτ. γ. διγ. οικβ. ἤτοι βιβ. β. τιτ. β. φησὶ γάρ, ὅτι ἡ τῆς πεκοντίας προσηγορία οὐ μόνα δηλοῖ τα σωμάτωμα, ἀλλὰ καὶ πράγματα πάντα, τοῦτο μὲν τα ἀκίνητα, τοῦτο δὲ τα κινητά, καὶ τοῦτο μὲν τα σωματικά, τοῦτο δὲ τα ὀσμάτωμα, ἤτοι τα δίκαια. διὰ μέντοι ἀκριβῆς λογισμὸς οὗτος ἐστι· καὶ τὸ, ἐξ τοῦ πεκοντίας καὶ σωματικῶν καὶ ὀσμάτων πραγμάτων πράγματα τοῦτο μὲν τα σωματικά, τοῦτο δὲ τα ὀσμάτωμα, τοῦτο μὲν τα σωματικά, τοῦτο δὲ τα κινητά, καὶ τὸ πεκοντίας καὶ σωματικῶν καὶ ὀσμάτων πραγμάτων ἐστὶ σωματικόν. πλατιτερον δὲ ἐστι τὸ δέ τοῦ πεκοντίας τὸ γάρ ἐξ καὶ τὰ μὴ συναριθμούμενα τῇ ἡμετέρᾳ περιονοίη

seu cuius species et qualitas, et quantitas ostenditur. Petitur et incertum ex omni causa et obligatione: veluti cum debetur fundus et fructus. Nam fundus quidem certus est, fructus autem incerti: sed cum apparent et separati sunt, fiunt certi. Quae etiam ei, qui non dominus est, datur, et dominium transfert.

Hoc dixit Iureconsultus de rebus definitis et certis, quae iure dominii ad nos pertinent, de quibus etiam in rem actionem intendi adversus quemcunque, qui eas possidet, docuit lib. 15. quae proprie peti non dicuntur, sed vindicari. Sic enim cap. 25. lib. 52. ait: Actionum genera sunt duo: vel enim in rem sunt, et dicuntur vindicationes, id est, vindicationes rei per in rem actionem: aut personales, et dicuntur condiciones. Vindicatione autem dicitur a vindicando, quod est per actionem in rem vindicare rem, ut ait tit. 20. lib. 2. Institutionum circa initium. Itaque cum Iureconsultus ostendere vellet, hoc loco non agi de rebus illis, vel de actione, qua eadem vindicantur, sed de rebus certis, quae dominii nostri non sunt, et de actione, qua petuntur, adiecit verbum, petatur. Nam petitio proprie dicitur, cum quid nostrum fieri desideramus: absurdum autem est, desiderare, ut quod meum est, amplius meum fiat. Nam etiam certi condicione intendent, de qua hoc loco agitur, sic dicimus: Petre, huius rei dominum me effice, aut tot talium nummorum. Et lege ad them. 2. cap. 4. huius tituli Stephanum necessarium, deque eo perite disserentem: et cap. 24. quod haec habet: Qui certum stipulatur, non ex stipulato actionem, sed certi condicione habet, ut cap. 9. Et passim Iureconsultus petitiones condicione vocat, quasi personales: quamquam interdum res quoque, quae nostri dominii sunt, per condicione petimus: puta per condicione furtivam, et ex iniusta causa, et sine causa, et cum certi condicione naturam unius ex his induit, ut latius docet Stephanus them. 2. cap. 4. huius tituli. Lege et Instit. lib. 4. tit. 6. ubi diximus, actionum quasdam in rem esse, quasdam vero personales. Ibi enim docet, quid dicimus actionem in rem intendent, et quid dicamus actione personali experientes. Item docet et de condicione furtiva, dicens etiam, ob quam causam sic intendatur a domino adversus furem.

I. Ulpian. Hie titulus, in quo de variis contractibus agitur, inscriptus est de rebus creditis¹⁾: **L. I.** D. XII. 1. et rei verbum generale est²⁾, et creditum dicitur, quod ex quoconque contractu debetur.

1) de rebus creditis] Cyrilli. Crediti et rei verbum tanquam generale et omnes contractus significans, titulo praefixum est.

De rebus creditis liber inscriptus est, quoniam, inquit, crediti et rei appellatio generalis est, et multa complectitur. Sed quia fortasse quis dicet, cur non de pecuniis creditis, sed de rebus creditis inscriptus est? Numquid et pecuniae appellatio multa complectitur? Oportet occurere obiectio. Quidam igitur dicere tentarunt, ideo Praetorem librum inscripsisse de rebus creditis, quia rei nomen significat res et corporales et incorporales, pecuniae autem res tantum corporales significat. Iis autem, qui haec dicunt, refragatur Hermogenianus lib. 50. Dig. tit. 16. dig. 222. seu lib. 2. tit. 2. Ait enim: Pecuniae nomen non tantum numeros significat, sed etiam res omnes tam immobiles, quam mobiles, et tam corporales, quam incorporales seu iura. Verior tamen ratio haec est: rei et pecuniae nomine res tam corporales, quam incorporales significari. Rei autem appellatio latior est, quam pecuniae nam rei verbum etiam ea, quae patrimonio nostro non adnumerantur, significat, ut cap. 5. eiusdem tituli. Quae-

a) Fabr. in marg. addit περὶ. b) Fabr. in marg. ἵστ. οὐκ. c) L. I. legitur iisdem verbis apud Attal. tit. XIX. §. 1.

d) Attal. addit ἡ αἰτίας. dd) Lege πεκοντία.

ομμαίνει, ὡς κεφ. ε'. τοῦ αὐτοῦ τιτ. εἰσὶ δέ τινες ἀγωγαὶ ἀρμόζουσαι μεν ἡμῖν, μὴ ψηφίζεμεναι δὲ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πε-
γιονοῖς, ὅποιοι ἔστιν η ἱνουριάσουμ καὶ αἱ ποπούλαιμι ἀγο-
γαῖ. τὴν μὲν γὰρ ἱνουριάσουμ, μήπω μέντοι προκαταρχαῖς
αὐτοῦ, μη εἴων ἐν τῇ ἡμετέρᾳ περιουσίᾳ, μητε συμψήφιζεσθαι
αὐτῇ φησιν ὁ Οὐλπιακός ἐν τῷ μ. βιβ. τιτ. i. διγ. καὶ
ταῦς δὲ ποπούλαιμις ἀγωγαῖς ἦτοι δημοτικᾶς μη συναριθμεῖ-
σθαι τῇ ἡμετέρᾳ περιουσίᾳ, μητε πλουσιεστέρους ἡμᾶς ποιεῖ-
σθαι οὐδὲ τὸν αὐτὸν μ. βιβ. τιτ. τελεῖν. διγ. καὶ
φησὶ δὲ καὶ ὁ Οὐλπιακός ἐν τῷ γ'. τῶν διγ. βιβ. τιτ. i. εἴ-
τῳ φρ. διγ. θεμ. β'. οὐτὶ καὶ ἀπελευθερεος ἐν περιουσίᾳ οὐ
τασσεται. δείκνυσι δὲ καὶ Ἱαβολένος ἐν τῷ δ'. βιβ. τοῦδε τοῦ
συντάγματος τι. γ'. διγ. α'. οὐτὶ ἀπελευθερεος ἐν περιουσίᾳ
οὐ τασσεται. συνάδει τούτοις καὶ τὸ εἰρημένον τῷ Παπαλί-
προς τῷ τελεῖ τοῦ ε'. διγ. τῆς γενικῆς πρασεπότερις βέροβις
εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλαι τοιαῦται ὀγωγαῖ. τὸ οὖν φές, ὡς εἰπον, πλα-
τύτερον τι καὶ γενικωτερον ἔστι τοῦ πεκουνίας, σημαῖνον καὶ
ταῦ μη συμψήφιζόμενα τῇ ἡμετέρᾳ περιουσίᾳ, καὶ τοῦτο φη-
σιν ὁ Πλόνος ἐν τῷ γ'. τῶν διγ. βιβ. τιτ. i. διγ. ε'. εἰκα-
τως οὐν ὁ πρατιτῷρο τὸ φές μᾶλλον ἀπέλευστο, καὶ προεισ-
τοῦδε τοῦ συντάγματος, πλατύτερον καὶ γενικωτερον οὐν, καὶ
αὐτῶν δὴ τῶν ἐξα τῆς ἡμετέρας ὅντων περιουσίας περιεκτι-
κόν. ἀλλώς τε πάντις οὐκ ὑποτονεῖ τὸ μηρύβιον τινὸς ποιητη-
σθαι τὴν ἐπιχωριητὴν τοῦδε τοῦ συντάγματος; πρόδοθι μηδέ,
οὐτὶ τὸ πεκουνίας, εἰ μὲν πρόσκειται ἴδιως αὐτὸν ὁ γούνεος;
τότε μόνα δηλοὶ τὰ II. εἰ δὲ μὴ πρόσκειται, οὐ τὰ II.
μόνα, ἀλλὰ καὶ πάτα σημαῖνει τὰ προγύματα. πρόσκειται δια-
το ἐαν̄ δῆλον, καὶ πατεῖται, ἐπειδὴ περὶ κέρτον καὶ ἐπὶ
ἀγυριοῖς κυνουμένης ἀγωγῆς, ητὶς διὰ τοῦ παρόντος κο-
δικτικούν γίνεσθαι πεφύκειν, ὁ πιστὸν τίτλος κυρίως καὶ κατά-
φυσιν διαλαμβάνει. κανῶν γὰρ τοῦ κορδικτίουν οὐτε φησί·
εἰ πατεῖ, hinc dare orperte, τοῦτ' ἔστιν, εἰ φαίνεται τόνδε
δούναι κχρῆσι II. δ'. ο'., καταδίκαιον αὐτὸν. φησὶ δὲ καὶ οὐδὲ
Οὐλπιακός ἐν τῷ ἔξης βιβ. τιτ. γ'. διγ. α'. οὐτὶ δη παράν τον κο-
δικτίους εἶτι ἀργυρίων καὶ μόνον ἔχει κχρῶσιν. κέρτον δὲ ἀν-
τὶ τοῦ πλείστον φησι τὰ ἀργυρίων. οἱ μέντοι τριτικάριος κο-
δικτίους, περὶ οὐ διαλαβεῖν ἐπαγγέλλεται δὲ αὐτὸς τιτ. γ'.
τῷ ἔξης βιβλίον, κχρῶσιν ἐπὶ παγίος ἔχει πράγματος, πλήρη
ἀργυρίων. [Sch. d. III. 233 — 235.]

Si certum petetur, ἡτοι εἴναι φανερόν ἀπαιτεῖται. ὥσθι
ῶς εἴτις συνιστῶν κοινωνίαν ἐπὶ τῷ πάντων εἶναι τῶν προγεγό-
των, τότε καὶ τὰ ἀπὸ τῆς ὑβρίσεως συνεισάγει, καὶ τὰ αφ'
οἰνοδηθότες συγκαλλάγματος αναγνάζεται συνεισφέρειν, ὡς τις τ. α.
τοῦ ιψ. βιβ. κεφ. ν.β. Θέματι τελενταῖοι, εἰ δὲ εἴπῃ πάντοι
τῶν χρημάτων, τότε οὐκ αναγνάζεται συνεισφέρειν καὶ τὰ ἀπό
της περὶ ὑβρίσεως. ἀνάγνωθι καὶ βιβ. ξ. τι. κα. κεφ. κη.
λέχον. Περὶ ὑβρίσεως^ο οὐ τάσσεται ἐν οὐδείᾳ τοῦ ἔχοντος αὐτῆς
καὶ τι. αὐτοῦ ιψ. κεφ. θ. ι. ια'. μ. φανών. Ἐν ταῖς φυλακ-
τούσαις τὸ τοῦ δημοσίου δικαίου ἀγνωμαῖς ὃ ἐναγμένος, οὐν
μήρ ὃ ἐνάγων δύναται δοῦναι ἐντολέα. οὐ κινοῦσι δέ αὐτὰς
γυναικεῖς η ἀνήροι, εἰ μὴ ἐν προγέματι ἴδιω. οὐδὲ μεταθα-
νουσι πρὸς τὸν καθ' ὅμιδον ληροταριφον, οὐδὲ κατό τὸ ἔχειν
αὐτᾶς, νομίζεται τις, εὐπορος εἶναι. πάσαι δέ χρονικαὶ εἴασ,
καὶ οὐ δίδονται κατόπιν οὐνομανούμαν. [Sch. d. III. 235.]

Τοῦτον ἔστι, τὸ παρόν σύνταγμα τῶν δὲ φίλους· οὗτοι γάρ
δέονται εἰπεῖν. οὐτὸς γάρ την φίλην ἐνοχήν πολλά εἰσάγονται καὶ
διῆφρος συναλλάγματα, τὸ δάνειον, ἡ παραθήτη, καὶ ἔτεσσι,
ἢ μαθήτην ἀναγγοῦντος βιβ. νβ. κεφ. α. Θεμ. β. γ. δ. μὴ γάρ
εἴτης τιτὶ λόν τὸν παρόντα πρώτον τοῦ καὶ. βιβ. οὗτος γάρ
περι μόνον δανείον διατίθεται, οὐπερ ἔστι στρικτον. περὶ δὲ
βίβλων φίδε ἀγωγῶν εἰ διέλεις μαθεῖν, ἀνάγνωσθι βιβ. δ. τῶν
ιστοτούσων. τιτ. σ. [Sch. d. III. 235.]

αὶ τὸ πρᾶγμα γάρ γενικόν ἐστι] Στεφάνου. Ἑκεῖνος γάρ μόνος τὸν παρόντα δύναται καθενὶ κονδικίῳν, ὃ βουλόμενος ἀγήγειν μεθοδεῦσαι ποσότητα, ὡς ἐν τῷ ἔπειτα βιβλίῳ μανθάνεις τι. γ., ὃς ἐστι δὲ *condictione triticaria*. ισθῇ δέ, ὅτι ὁ παῶν κέρτου γενικὸς κονδικίτικος κατὰ φυσικὴν ἰδότητα δεσποτείαν ἀνακαλεῖται καὶ ἐμφεύγεικως⁵⁾ ἔχει τὸ δάγκον. ἀρμοττεῖ δὲ κυρίων καὶ κατὰ φύσιν ἐπὶ κέρτης ἐπερωτήσεως οὐτε γάρ τικτεται ἐπὶ σπουδαίων εἰς κέρτον ἐπερωτήσεως, ὡς ὁ Οὐλπιανὸς ἐν τῷ κδ. διγ. φρούρ. ἵνα εἰ-

dam autem actiones sunt, quae nobis quidem competunt, in bonis autem nostris non computantur, qualis est actio iniuriarum et populares actiones. Nam actionem iniuriarum, nisi lis contestata fuerit, non esse in bonis nostris, neque in eis computari ait Ulpianus lib. 47. tit. 10. dig. 28. Actiones autem populares non computari in bonis nostris, nec locupletiores nos facere, ait Paulus eodem lib. 47. tit. ult. dig. 7. Dicit etiam Ulpianus lib. 50. Dig. tit. 17. dig. 226. them. 2. libertum in bonis non computari. Ostendit quoque lavolens lib. 4. huius partis tit. 3. dig. 1. libertum in bonis non computari. His congruit et quod a Paulo dicitur circa finem dig. 5. generalis actionis praescriptis verbis. Sunt vero et aliae eiusmodi actiones. Rei igitur appellatio, ut dixi, lator est et magis generalis, quam pecuniae, significans etiam ea, quae in patrimonio nostro non computantur. Idque ait Paulus lib. 50. Dig. tit. 16. dig. 5. Merito igitur Praetor verbum res potius elegit, et huic volumini praemisit, quod latius et magis generale sit, et ea, quae extra patrimonium nostrum sunt, complectatur. Alioquin absurdum fuisse, dubiam inscriptionem huic volumini praefigere. Nam manifestum est, pecuniae verbum, si quidem ei specialiter adiiciatur numerus, nummos tantum significare: sin autem non adiiciatur, non tantum nummos, sed etiam omnes res significat. Additur autem, *si certum sit et petatur*, quoniam hic titulus proprie et secundum naturam tractat de certo, deque condicione, in quam pecunia tantum numerata venit. Nam qui condicione agit, sic ait: Si paret, hunc dare oportere nummos centum, condemnata eum. Ait autem etiam Ulpianus lib. sequenti tit. 3. dig. 1. hanc condicitionem in pecunia tantum numerata locum habere. Certum enim plerumque dicitur pecunia numerata. Condictio tamen triticaria, de qua idem titulus 3. libri sequentis dictum pollicetur, in omni re locum habet praeter pecuniam numeratam.

Si certum petetur. Sciendum autem est, si quis societatem omnium bonorum contraxerit, eum tam quae ex actione iniuriarum, quam quae ex qualibet contractu acquisierit, conferre compelli, ut tit. I. lib. 12. cap. 52. them. ult. Si vero quis societatem omnium pecuniarum contraxerit, tunc quae ex actione iniuriarum acquisiverit, conferre non compellitur. Lege et lib. 60. tit. 21. cap. 28. quo dicitur, actionem iniuriarum ante item contestatam non computari in bonis eius, qui eam habet. Et eiusdem tit. 32. cap. 9. 10. 11. quibus dicitur: In actionibus, quae ius populi tuentur, reus nec vero actor procuratorem dare potest. Eis autem non experiuntur mulieres vel pupilli, nisi in rem suam. Nec transiunt ad heredem fideicommissarium, neque ideo, quod quis eas habet, locupletio habetur. Omnes autem temporales sunt, et in heredes non dantur.

Hoc est, hoc volumen de rebus: sic enim dicendum est. Nam inter obligationes, quae re contrahuntur, multi et diversi contractus referuntur, mutuum, depositum, et alii, quos disces lecto libro 52. cap. I. them. 2. 3. 4. Non enim dixeris hunc titulum primum lib. 23. Hic enim de mutuo tantum agit, quod strictum est. De bonae fidei autem actionibus si scire velis, legib. 4. Institut. tit. 6.

2) *rei enim verbum generale est*] Stephani. Nam ille tantum hac condicione experiri potest, qui certam pecuniae quantitatem petere vult, ut disces libro sequenti tit. 3. qui est de conditione triticaria. Scias autem, hanc certi generalem conditionem secundum naturalem proprietatem dominium revocare, et secundum naturam suam dationem continere. Competit autem proprie et secundum naturam suam, si certa sit stipulatio; neque enim ex certa stipulatione nascitur

e) Fabr. in marg. addit: πρὸ προσατάξεως. Adde ἡ ante πρὶν ὑβρεως. f) Quid illud ξυγνυετικῶς significet, iam dubitavit Fabrotus, qui in versione hoc verbum transferre omisit. Fortasse significat idem quod φυσικῶς vel κατὰ φύσιν i. e. secundum naturam suam, naturaliter.

πωμεν, ὅτι ἔτέρα ἀναδύεται ἀγωγή, ἀλλ' πρωτοτίπας κέρτος γίνεται κονδικίσιος. [Sch. e. III. 236.]

β'. g) Πανλ. Δανείζει τις οὐκ ἐπὶ τῷ^{h)} λαβεῖν τὸ αὐτό, ἀλλὰ τοῦ αὐτοῦ γένουςⁱ⁾, εἰ γάρ τὸ αὐτό, ἐν χρήσι τιδομένον ἔστιν, ἢ ἐν παρακαταθήκῃ. εἰ δὲ γένους ἔτέρον^{k)}, οὐκ ἔστι δάνειον^{l)}.

Τὸ δάνειον ἐν τοῖς σταθμωμένοις, ἀριθμονμένοις, μετρονμένοις συνίσταται. ἐπὶ γὰρ τῶν λοιπῶν πραγμάτων δάνειον οὐ συνίσταται, ἐπειδὴ ἄλλο ἄντ' ἄλλον ἐν τούτοις τῷ δανειστῇ οὐ καταβάλλεται.

Διαφέρει^{m)} τὸ δάνειον τοῦ χρέονς, ὅτι τὸ μὲν χρέος γενικόν ἔστι τὸ δὲ δάνειον μετατίθησι δεσποτείαν. καὶ τὸ μὲν δάνειον ἔχει δόσιν, τὸ δὲ χρέος, καὶ μηδὲ δοθῆ, συνίσταται, ὡς ἐνθα μετὰ τοὺς γάμους ὑμολογηθῆ προτέξει.

Ο δανείων θέλειⁿ⁾ δεσπότης εἶναι τοῦ διδομένου. καὶ οἱ ὑπεξόνσιοι γὰρ δοκοῦσι γνώμη τῶν πατέρων καὶ δεσποτῶν διδόναι τὰ ἐκ τοῦ πεκοντίου ἀργύρια. εἰ δὲ γνώμη μον παράσχη, ἐγὼ κτῶμαι τὴν ἀγωγήν, καὶ ἐμὰ οὐκ ἡσαν τὰ νομίσματα.

Ἡ βέρβις διά τινος πρόξεως ἥγουν ἐπερωτήσεως συνίσταται.

δαγείζει τις] Κυριλλον. Ἐπὶ τοῦ δανείου οὐ τὸ αὐτὸν εἶδος χρεωτούμεθα, ἐπεὶ κομιδάτον ὃν εἴη, ἢ δετόσιον, ἀλλὰ τὸ αὐτὸν γένος. [Sch. f. III. 236.]

ἀλλὰ τοῦ αὐτοῦ γένους] Ἐπὶ τῆς μισθώσεως πολλάκις ἀντιστρέψεται τὸ αὐτό, πολλάκις τοῦ αὐτοῦ γένους, ὡς βιβ. κ. τιτ. α. κεφ. λα. ἀναγκαῖον. [Sch. g. III. 236.]

εἰ γὰρ τὸ αὐτό] Τοῦ^{o)} ἔστιν, εἴναι τὸ αὐτὸν συνεφωνήσατε λαβεῖν, οὐν ἔστι χρέος, ἀλλὰ ἐνέχουσι, ἢ παρακαταθήκη, ἢ κίχοντος. [Sch. h. III. 236.]

ἐν χρήσει διδόμενόν ἔστιν] Οὐ δὲ πιρῶνται καὶ νομίσματα, καίτια βιβ. ιφ. τιτ. σ. διγ. γ. θέματι ζ. καὶ διγ. δ. [Sch. i. III. 236.]

Οὗτοι δὲ νόσοιν, κάριν τοῦ ἐπιδεῖξαι ἡτοι προθεῖναι, σπερ δὲ τῶν πανηγυρέων καὶ προσεκίνεστων εἴωθε γίνεσθαι, καὶ τῶν ἀνοίξεων τον δημοσιῶν λοιπρῶν. ἀνάγνωθι τὰ παραγεγαμένα ἐν τῷ ιη. κεφ. πρὸς τῷ τέλει περὶ τούτοις, καὶ βιβλίον ιγ. τιτ. σ. διγ. γ. θέματι τελεύτη. [Sch. i. III. 236.]

Οὐ μόνον τοῦ αὐτοῦ γένους ἀναδίδοσθαι χρή τὸ δανεισθέν, ἀλλὰ καὶ τῆς αὐτῆς ποιητηρος καὶ καλονηῆς. τοῦτο μὲν γάρ φησι καὶ ὁ Πομπανίος ἐν τῷ γ. διγ. λα. ανάγνωθι τα παραγεγαμένα δὲ καὶ αὐτὸν ὁ Γάιος ἐν τῷ μδ. τῶν διγέστων βιβ. τιτ. τελενταῖοι διγέστω α'. [Sch. i. III. 236.]

ἡ ἐν παρακαταθήκῃ] Τοῦ Ἀνωνύμου. Καὶ μῆρ εἰς παραθήκη λαβεῖν, οὐ τα αὐτὰ παρασχεῖν ἀναγκαῖον, ἀλλὰ τοσαντα, οὐ βιβ. ιφ. τιτ. γ. διγ. λα. ανάγνωθι καὶ βιβ. ιγ. τιτ. γ. διγ. κε. ἀνάγνωθι καὶ τὸ αὐτὸν μδ. διγ. καὶ τὰ ἐν αὐτῷ παραγεγαμένα. [Sch. k. III. 236.]

τὸ δάγειον] Κυριλλον. Τὸ δάνειον ἐπὶ τῶν πόνδερος, νούμερο, μενούρῳ συνίσταται, ἐπὶ γὰρ τῶν παραγέστων αὐτοῦ συνίσταται, ἐπερωτήση^{pp)} ἀνθ' ἔτέρονⁿⁿ⁾ τὸ δανειστῇ οὐ καταβάλλεται. [Sch. l. III. 236.]

Στεφάνου. Ἰσθι, ὅτι τῶν νούμερο, τὰ θρέμματα εἶναι φησιν ὁ Γάιος ἐν τῷ ιθ'. βιβ. τιτ. α. διγ. λε. θέμ. σ. [Sch. l. III. 236.]

Τοῦ Ἀνωνύμου. Τὶ δηλοῖ τὸ πόνδερο, νούμερο, μενούρᾳ, μενθάνεις βιβ. ιη. τιτ. α. διγ. λε. Γάιον ἔηται. [Sch. l. III. 236.]

actio ex stipulatu, ut Ulpianus dig. 24. ait, ut dicimus, aliam nasci actionem, sed principaliter certi conflictio est.

II. Paul. Mutuum dat quis¹⁾, non ut idem recipiat, sed rem eiusdem generis²⁾. Nam si idem³⁾, D. XII. 1. commodatum est⁴⁾, aut depositum⁵⁾. Sin autem alterius generis, non est mutuum.

Mutuum consistit⁶⁾ in his rebus, quae pondere, §. 1. numero, mensura constant. Nam in ceteris rebus mutuum non consistit, quoniam aliud pro alio⁷⁾ in his creditori non solvitur.

Diffrēt mutuum a credito, quoniam crediti non men generale est: mutuum autem dominium transfrēt⁸⁾. Et mutuum quidem dationem habet: creditum autem, etiamsi nihil detur, consistit, veluti si post nuptias dos promittatur⁹⁾.

Qui mutuum dat, debet dominus esse¹⁰⁾ eius, §. 4. quod datur. Nam qui in aliena potestate sunt, voluntate patrum¹¹⁾ et dominorum videntur dare numeros peculiares¹²⁾. Si vero voluntate mea¹³⁾ tudes, ego acquiro actionem¹⁴⁾, licet mei nummi non fuerint.

Verborum obligatio¹⁵⁾ actu quodam, id est, §. 5. stipulatione contrahitur.

1) μutuum dat quis] Cyrilli. In mutuo non eadem species nobis debetur: alioquin commodatum es- set, aut depositum: sed idem genus.

2) sed rem eiusdem generis] In locatione saepe idem redditur, saepe eiusdem generis, ut lib. 20. tit. 1. cap. 31. necessarium.

3) nam si idem] Id est, si convenerit inter vos, ut idem recipieretur, mutuum non est, sed pignus, aut depositum, aut commodatum.

4) c o m m o d a t u m e s t] Nummos autem etiam commodari, habetur lib. 13. tit. 6. dig. 3. them. 7. et dig. 4.

Hoc autem intellige ostendendi gratia, vel ut in publico exponantur, quod fieri solet in publicis conventibus et congressibus, aut cum publica balnea appetiuntur. Lege adnotata ad cap. 18. circa finem de his, et lib. 13. tit. 6. dig. 3. them. ult.

Quod mutuum datum est, non solum in eodem genere, sed etiam in eadem qualitate et bonitate reddi debet. Hoc enim ait et Pomponius dig. 3. huius tit. Id autem ait et Gaius lib. 44. Dig. tit. ult. dig. 1.

5) a u t d e p o s i t u m] Innominati. Atqui si numeros ex causa depositi accepero, non eosdem reddere compellor, sed tantundem, ut lib. 19. tit. 3. dig. 31. Lege et lib. 16. tit. 3. dig. 24. 25. Lege et idem dig. 24. et quae ibi adnotata sunt.

6) m u t u m c o n s i s t i t] Cyrilli. Mutuum consistit in his rebus, quae pondere, numero, mensura constant. In reliquis enim praeter has non consistit. Aliud pro alio invito creditori non solvitur.

Stephani. Scias, Gaium pecora referre inter ea, quae numero constant, lib. 19. tit. 1. dig. 35. them. 6.

Innominati. Quid significant haec verba, pondere, numero, mensura, discis lib. 18. tit. 1. dig. 35. Gaii.

g) L. 2. pr. legitur in Sch. u. ad Basil. XIII. 1. cap. 5. Fabr. T. II. p. 83. edit. nostrae T. II. p. 12. et apud Attal. tit. XIX. §. 2. h) τὸ habet scholium laudatum. i) Haecenus Attaliata. Quae addit, aliena sunt a textu Basiliacorum. k) Schol. γένος ἔτερον. l) Schol. δάνειον οὐκ ἔστιν. m) §. 3. usque ad γενικόν ἔστι legitur apud Attal. tit. XIX. §. 3. Deinde addit haec aliena a Basiliacis: χρέος γάρ ἔστι τὸ ἀπὸ δανείου χρεωτούμενον, καὶ τὸ ἀπὸ δανείου λαγήτον, καὶ τὸ ἀπὸ τιμήματος πραγμάτων ὑπολιμπανόμενον, καὶ τὸ ἀπὸ καταδίκης δάνειον δὲ τὸ ἀπὸ καταβολῆς νομισμάτων χρεωτούμενον. n) Legendum videtur ὄφειλει pro θέλει. nn) Fabr. in marg. notat, fortasse addendum esse γάρ.

Στεφάνου. Ἐπὶ τῶν μὴ πόνδερος, γούμερος, μενοσύρα διὰ τοῦτο δάνειον οὐ συνίσταται, ἐπεὶ ἀδύνατον ἔστιν αὐτὸν ἔτε-
γον ἀνθ' ἑτέρου μὴ βουλομένῳ τῷ ἐνάγοτι καταβαλεῖν· καὶ
ἔστι καὶ τοῖς ἐν χρείᾳ καθιεπαμένοις καὶ διὰ τοῦτο δανειζό-
μένοις ἀχρήσιμοι τὸ ἀναγκάζεσθαι πάντως αὐτά τὰ δανει-
σθέντα καταβαλεῖν τῷ δεδούτῳ. σημείωσαν δὲ κάλλιστον
κανόνα, ὅτι ἐπὶ τῶν μη πόνδερος, γούμερος, μενοσύρα οὐκ ἔστιν
ἔτερον ἀνθ' ἑτέρου μὴ βουλομένῳ τῷ καεδίτωρι καταβαλεῖν.
συναγοῦντι μέντοι καὶ βουλομένῳ τῷ δανειστῇ καὶ ἑτέρῳ
ἀνθ' ἑτέρου εἰ καταβλῆθῇ, ἐλευθεροῦται δὲ δεβίτωρ, ὡς ἀνη-
νεκται βιβ. η. τοῦ καθίκος τιτ. μγ. διατ. ιζ. σημείωσαν τὸ
μὴ βουλομένῳ τῷ καεδίτωρι, διὰ τὸ ἀδιαντίκτως κείμενον ἐν
τῷ κ. διγ. τοῦ ἀδείτουν κονδικτικίον καὶ βιβ. γ. τιτ. α.
διγ. α. [Sch. l. III. 237.]

ἐπειδὴ ἄλλο ἀντ' ἄλλον] Ὄπερ ἀνάγκη γίνεσθαι, εἰ
καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων γίνεσθαι εἴπομεν δάνειον, οἷον ἐπὶ ἀνη-
τον· εἰ γάρ ἐπὶ δάνειον δοθῇ μοι ἀκίνητον, ἀνάγκη ἔστιν ἐτερον
ἀνθ' ἑτέρου με καταβάλειν ἐκποιησάμενον κατὰ τὸν τοῦ δανειον
λόγον τὸ ἀκίνητον, εἰ δὲ συναινεῖ, δοθῶ ἔτερον καταβάλλε-
ται, ὡς ἴντιτουτον. γ. τιτ. ἀστέρω, καὶ βιβ. η. τοῦ καθίκος
τιτ. μγ. διατ. ιζ. καὶ βιβ. μγ. τιτ. γ. διγ. μγ. διγ. δια-
κάνγνωθι, καὶ βιβ. κγ. τιτ. γ. διγ. κε. δοκεῖ γάρ δὲ δανει-
ζον συμφωνεῖν τὰ αὐτὰ πάλιν ἀποδοθῆναι, δις κεφ. γ. τού-
τον τοῦ τίτλου. [Sch. m. III. 237.]

τὸ δὲ δάνειον μετατίθησθαι δεσποτείαν] **Στεφά-
νου.** Οὔτε γάρ, ἐνθα μένον μὴ μετατίθεται δεσποτεία, συνίστα-
ται κρέδιτον, ἄλλα καὶ ἐνθα δεσποτεία μετατίθεται, ὡς ἐπὶ τοῦ
δανειον. τὸ γάρ κρέδιτον, ὡς πολλάκις εἶπον, καὶ τὸ δανειον
καὶ πάντα σημαίνει τὰ συγκατάγματα, εξ ἣν ἐπλίς ἔστιν ἀνά-
ληψεως, διὰ τὴν δωρεάν^ο). δὲ γάρ δωρούμενος οὐκ ἐπὶ τούτῳ
δίδωσιν, ἵνα ἀναλαβῇ. [Sch. n. III. 237.]

Τὸ^ρ δάνειον οὐ συνίσταται, εἰ μὴ ἐκποιηθῇ νομίσματα·
τὸ δὲ κρέδιτον οὐ ζητεῖ τοῦτο. τί γάρ ὅτε προϊστὰ μετὰ τὸν
γάμον ἐπηγένθη; [Sch. n. III. 237.]

Σημείωσι, ὅτι τὸ δάνειον μετατίθησιν δεσποτείαν ἀει,
τὸ δὲ χρέος οὐκ ἀει, ἄλλα ποτέ. διὰ γάρ τοῦτο δ^ο) σχών
δούλος ἐλευθεραγεν πεκουλίου διοίκησιν καὶ φυγήν^r), οὐ καλῶς
διατίθεται, ὡς τὸ γ. Θέμα τοῦ ια. κεφ. φησί. [Sch. n. III. 237.]

Εἶπόν σοι, ὅτι ἐν μετά τὸ λυθῆναι τὸν γάμον ἡ γυνὴ
ἐπερωτήσῃ λόγῳ προκόπεις αὐτῆς δοθῆναι αὐτῇ γ. νομίσματα,
ἔρωτας ἡ ἐπερωτήσις, κανὸν μηδὲν εἰχειν ἐν προκόπει. τοῦτο φη-
σιν δὲ Πομπώνιος ἡ τῷ με. τῶν διγ. βιβ. τιτ. α. διγ. κα.
ητοι βιβ. ηγ. τιτ. α. σημείωσαν οὖν, ὅτι συνίσταται κρέ-
διτον καὶ ἐνθα μηδὲν μειονται τῆς ἡμετέρας περιουσίας. Ιδοὺ
γάρ ἡ ἀπρόκοκος γυνὴ μετὰ τὴν τοῦ γάμου λύσιν ἐπερωτή-
λογῷ προκόπεις αὐτῆς φ. νομίσματα, συνέστησε τὸ κρέδιτον,
ἥτις τὴν βεφύσις ἐνοχήρ, εἰ καὶ μηδὲν ἐκ τῆς οὐσίας αὐτῆς
εμειώθη. ἐτέρῳ δὲ λόγῳ ἀντίκειται αὐτῇ ἀναρχογόλας παρα-
χραφή κατὰ τοὺς χρόνους καὶ τὴν παρατήρησιν τῆς γενούς
διατάξεως, ἥτις κεῖται ἐν βιβ. κε. τιτ. γ. κεφ. α. δις νο-
μίζω, ὅτε δὲ ἀνήρ ὡς πλανώμενος καὶ νομίζων λαβεῖν προκίνη-
α μολογήσεται. [Sch. n. III. 238.]

ἐνθα — διμολογηθῇ προϊστά] **Τοῦ Ἀγωνύμου.** Εἰ
γάρ πρὸ τοῦ γάμου διμολογηθῇ, καὶ μὴ γαμηθῇ, οὐκ ἐνέχεται.
[Sch. o. III. 238.]

θέλει δεσπότης εἰναι] **Κυρίλλου.** Λεῖ δεσπότηρ
είναι τὸν δανειζόντα. πῶς οὖν οἱ ὑπεξόντοι καὶ δούλος δα-
νειζόντοι κατὰ γνώμην τοῦ πατρὸς ἡ δεσπότον δοκοῦνται τοῦτο
ποιεῖν, ὡςτεροι καὶ προκονφάστορες. [Sch. p. III. 238.]

γνώμη τῶν πατέρων] **Τοῦ Ἀγωνύμου.** Εἰ ἔχουν
λίθερων πεκουλίου ἀδικιαστοτούντα. [Sch. q. III. 238.]

λίπεν ὃν ἐνταῦθα, ὅτι καὶ λοιπὸν ὑπεξόντοι οὐκ ἄν-
ποτε δανεισθων^ο οὐ γάρ εἰσι δεσπόται. πρός γοῦν ταῦτά
φησιν δὲ νομοθέτης, ὅτι καὶ οἱ ὑπεξόντοι γάρ, καὶ τὰ ἔσθι.
[Sch. r. III. 238.]

τὰ ἐκ τοῦ πεκουλίου ἀρχύσια] **Πεκουλιασίου**
νομίμους· θεμάτισιν τοὺς πανταχοῦ ἔχοντας καὶ λίθεραν πε-
κουλίου ἀδικιαστοτούντα. φησὶ γαρ ιδιωτὸς δὲ Οὐλπιανὸς ἐν
θέραμ πεκουλίου διοίκησιν μηδένασθαι δάνειον συνιστάν-
τασθόλον δὲ οὐτε νίσις ὑπεξόντοις, οὐτε οἰκέτης μηδέχοντες
λίθερων πεκουλίου ἀδικιαστοτούντα, δύναται^π) τι ἐποιεῖν, ἥτοι

Stephani. Extra eas res, quae pondere, numero,
mensura continentur, mutuum non consistit, quia aliud
pro alio invito actori solvi non potest: et his, qui
necessitate premuntur, ideoque mutuum sumunt, inutile
esset, quod acceperunt, si idem omnino, quod acce-
perunt, ei, qui dedit, solvere compellerentur. Nota autem
pulcherrimam regulam, in his, quae pondere, numero,
mensura non constant, non licere aliud pro alio invito
creditori solvere. Consentienti tamen et volenti
creditori si aliud pro alio solutum fuerit, debitor libe-
ratur, ut ostenditur lib. 8. Codicis, tit. 43. const. 17.
Nota, quod dicitur, invito creditori, propter id, quod
indistincte dicitur dig. 26. de condicione indebiti, et
lib. 13. tit. 1. dig. 1.

7) quoniam aliud pro alio] Quod necessario
contingeret, si mutuum in aliis consistere diceremus,
puta in rebus immobilibus: nam si res immobilis mutuo
mihi detur, necesse est, me aliud pro alio solvere, si
rem immobilem secundum naturam mutui alienavero.
Si vero consentiat, recte aliud solvit, ut lib. 3. In-
stitut. tit. ult. et lib. 8. Codicis, tit. 43. const. 17. et
lib. 46. tit. 3. dig. 46. quod etiam lege, et lib. 23. tit. 3.
dig. 26. Videtur enim creditor pacisci, ut eadem rur-
sus reddantur, ut cap. 3. huius tituli.

8) mutuum autem dominium transfert] **Stephani.** Creditum enim non solum contrahitur, cum
dominium non transfertur, sed etiam cum dominium
transfertur, ut in mutuo. Creditum enim, ut saepe
dixi, et mutuum et omnes contractus significat, ex qui-
bus spes est repetitionis, excepta donatione. Nam qui
donat, non eo animo dat, ut recipiat.

Mutuum non consistit, nisi nummi alienentur: cre-
ditum autem hoc non desiderat. Quid enim, si dos post
nuptias promittatur?

Nota, mutuum semper dominium transferre, creditum
autem non semper, sed interdum. Ideo servus, qui libe-
ram peculii administrationem non habet, non recte mu-
tuum contrahit, nec fugitivus, ut them. 3. cap. 11. ait.

Dixi tibi, si post solutum matrimonium mulier do-
tis suae nomine centum nummos sibi dari stipulata sit,
valere stipulationem, etiamsi nihil habuerit in dote.
Hoc ait Pomponius lib. 45. Dig. tit. 1. dig. 21. seu lib. 43.
tit. 1. Nota igitur, creditum consistere, etiamsi nihil
inminutum sit ex bonis nostris. Ecce enim mulier in-
dotata, quae post solutum matrimonium dotis nomine
centum nummos sibi dari stipulata est, creditum con-
traxit, seu verborum obligationem, licet nihil ex bonis
eius imminutum sit. Alia autem ratione opponitur ei
exceptio non numeratae dotis secundum tempora et ob-
servationem Novellae, quae extat lib. 29. tit. 3. cap. 1.
ut opinor, cum maritus errans et putans, dotem se ac-
cepisse, cautionem de ea exposuit.

9) si post nuptias dos promittatur] **Inno-
minati.** Nam si ante nuptias promissa sit, nec nupse-
rit, non tenetur.

10) debet dominus esse] **Cyrilli.** Qui mutuum
dat, dominus esse debet. Quomodo igitur filii familias
et servi mutuum contrahunt? Ex voluntate patris aut
domini id facere videntur, sicut et procuratores.

11) voluntate patrum] **Innominati.** Si liberam
peculii administrationem habeant.

Dixerit hoc loco aliquis: Nec igitur filii familias un-
quam mutuum contrahent: non enim domini sunt. Ad
haec igitur ait Iureconsultus: Nam qui in aliena pote-
state sunt, et quae sequuntur.

12) nummos peculiares] **Nummos peculiares.**
Finge, ubique eos habere et liberam peculii admini-
strationem. Ait enim specialiter Ulpianus dig. 11. huius
tituli, servum, qui liberam peculii administrationem
non habeat, non posse mutuum contrahere. In summa
nec filii familias, nec servus, si non habeant liberam
peculii administrationem, quidquam alienare possunt,

o) Fabr. in marg. emendat δίχα τῆς δωρεᾶς. p) Fabr. versioni huius scholii praefigit nomen Cyrilli, quod in textu
omisit. q) Fahr. in marg. addit πή. r) Fabr. in marg. emendat φυγάς. rr) Lege δικαστα.

ἐφ⁷ ἔτερον μετατιθέναι, ὡς ἔστι μὲν καὶ ἀλλαχόθεν μαθεῖν, μᾶλλον δὲ ἐκ τοῦ τέλους τοῦ ιῆ. καὶ ιδ. διγ. τῆς πιγμεοτίας, τὸν γὰρ οἰκεῖτρον καὶ τὸν νῦν ὁ τε Παῦλος καὶ ὁ Μαρκιανὸς τότε φησὶ τὰ πεκονιάρια δύνασθαι ἔποιεῖν, ὅτε λίβεροι ἔχοντο πεκονίου ἀδμινιστρατίωνα. τούτοις συνίδει καὶ τὸ εἰσημένον τῷ Οὐλπιακῷ ἐν τῷ μα. διγ. τιτ. α'. τοῦ βιβ. ξ. ητοι βιβ. ιε. τιτ. α'. κεφ. μι. θέματα β'. θεμάτων οὐν κάντανθα, ὡς εἴπον, αὐτοὺς λίβεροι ἔχοντας πεκονίου ἀδμινιστρατίωνα, ἐπεὶ ὡς μὴ δυναμένων αὐτῶν ἔποιησι, ητοι μεταθέναι τὴν δεσποτείαν τῶν δανειζομένων ἐπὶ τὸν δανειζόμενον καὶ ποιῆσαι αὐτὸν δεσπότην νν'.⁸⁾ συνίσταται δάνειον καὶ οὐ χώραν ἔχει ὁ τραπέτος. [Sch. r. III. 238. sq.]

εἰ δὲ γνῶμη μον. Στεφανόν. Ἡγουν ἔκαν καταθυμίως, ἐμοὶ ὄνοματι ἐμῷ, εἰ⁹⁾ καὶ ἔστω μέλλοντο δανειζεῖσθαι παρὸς ἐμῷ, ἐπιτρέψως σοι ἀπαριθμῆσαι τὰ νομίσματα, πτῶμα καὶ ἔντανθα τὸν κονδικτίκιον, ὡς ἐν τῷ θ'. κεῖται διγ. ἔτερος δὲ λόγῳ ὁ γνώμη ἐμῇ τὸν οἰκείους νομίσμους δανείσας, εἰς ὄνομα ἐμὸν διλογον, ἔχει κατ' ἐμὸν τὴν μανδάτην, ἢ τὴν νεγοτιώδουμι γεστόδουμι, ὅπερ μάλιστα συνίδει τὸ εἰσημένον ἐν τῷ ιδ. τιτ. τῆς γ'. τῶν ἴνστιτοντιόνων. τούτο οὐ λέγω, εἰ μὴ ὡς δονανδὶ ὄντιμο τοὺς οἰκείους νομίσμους ἐδάνεισε τὶς ὄνοματι ἐμῷ. μὴ ἀντιτέσθῃ δε σοι τὸ κείμενον ἐν τῷ θ'. διγ. τον παρόντος τιτ. ἐνθα φησὶν ὁ Οὐλπιανός, ὅτι ὁ δανείσας τοὺς οἰκείους νομίσμους εἰς ὄνομα ἐμὸν κατὰ γνώμην ἐμῷν ἔχει τὸν κονδικτίκιον. ἐκεῖ γὰρ οὗτος ἐδόξα λέγειν, δάνειον μοι νομίσματα, καὶ ταύτα εἰς ὄνομα ἐμὸν κατάβαλε Τιτίον, καὶ εἰκὼνς κατ' ἐμὸν πρωτότυπος ἔχει τὸν κονδικτίκιον. ἔντανθα οὐκ εἴπον, δάνειον μοι, ἀλλὰ δάνειον Τιτίον νομίσματα οἱ. εἰς ὄνομα ἐμόν. [Sch. s. III. 239.]

ἔγων κτῶματι τὴν ἀγωγήν] Ἐπὶ γάρ τον δανείου πολλὰ παρὰ τὴν ἀγοράσιαν ἐξελήφθησαν. ἄλλως τε καὶ ἄδικον γην, τὸν μὲν καταβαλόντα ἔχειν ἀγωγήν κατὰ τὸν ἐντειλαμένον, τὸν δὲ ἐντειλαμένον μὴ ἔχειν κατὰ τὸν λαβόντος. [Sch. t. III. 239.]

ἡ βέρβις] Κυριλλον. Καὶ ἡ βέρβις εἰς τὸ κρείδιον ἀνάγεται. ἐπὶ τοῦ δανείου σιωπηρῶς ἐκείται, τῆς αὐτῆς καλλονῆς καὶ τοῦ αὐτοῦ γένους ἀναδίδοσθαι τὸ πρᾶγμα. [Sch. u. III. 239.]

Βέρβις ἔστιν ἡ τοῦ ἐπερωτηθέντος διμολογία ἡ κατάθεσις, ητις οὐ συνίσταται, εἰ μὴ ἐπερωτησις προηγήσατο. [Sch. u. III. 239.]

Ο κέρτος, κονδικτίκιος τῆς βέρβις ἔστιν ἐνοχῆς. ἀπὸ γάρ τῆς ἐπερωτησεως δύο τίκτοται ἀγωγαί· εἰ μὲν φανερὸν τὸ ἐπηρωτηθή πρᾶγμα, δὲ κέρτος κονδικτίκιος, ὡς κεφ. κδ. εἰ δὲ ἀφαγές, δὲ εἰς στιπούλατον, καὶ ἡ αετημάσιον τῆς αὐτῆς ἐνοχῆς ἔστιν, ἡ κατεῖται, ὅτε διατιμησάμενος πρᾶγμα δώσωσι εἰπὲ τῷ ποιῆσαι, ὡς τε ἡ δέκα νομίσματα δοῦναί μοι ἡ τὸ πρᾶγμα. διδάσκει οὖν ὁ νομοθέτης ἔντανθα, ὅτι αἱ ἀγωγαί, αἱ ἀπὸ τῆς βέρβις τικτούμεναι, ἡ πρᾶξεος δόντοι, ὡς ἡ αετημάσιον ἐποκαὶ γάρ δοῦσ πρᾶγμα, ὡς εἰρηται, ἐπὶ τῷ τῷ σον πρᾶθησαι ἡ ἀποδοθῆναι μοι. ἡ ἐπερωτησεως, ὡς ὁ κέρτος κονδικτίκιος καὶ ἡ εἰς στιπούλατον. [Sch. u. III. 239. sq.]

Ἐξ ἐπερωτήσεως καὶ ἀποκρίσεως συμφάνον διά τινος πρᾶξος συνίσταται, ητοι διά ἐπερωτήσεως, καὶ ἀνάγεται εἰς τὸ δάνειον. [Sch. u. III. 240.]

Τὴν βέρβις ἔντανθα ἐμηγόνευσεν. ἐπεὶ γάρ περὶ τοῦ κονδικτίκιον ἔντανθα διαλέγεται, καὶ ἡ βέρβις εἰς δύο ταῦτα διαιρεῖται, εἰς τὸν κονδικτίκιον, ὅτε φανερὸν τὸ ἐπηρωτηθή, καὶ εἰς τὴν εἰς στιπούλατον, οὐαὶ μάρτιος, εἰκότως ταῦτης ἔντανθα ἐμηγόνευσεν. [Sch. u. III. 240.]

Τοῦ Νικαίου. Σημείωσαι τὸν Βασιλικὸν λέγοντα, συνίστασθαι τὴν βέρβις διὰ πρᾶξεως. ἀνύγνωθι καὶ βιβ. β. τιτ. β'. κεφ. ιδ. λέγον οὗτος. Ὁ Λαβεών δύεται, ὅτι τινά μὲν ἀπέττεται, τινά δὲ συναλλάγεται, τινά δὲ κειοῦται. καὶ τὸν μὲν ἀπέττεται, ητοι ποᾶξιν γενικὸν φησιν εἶναι λόγον, εἴτε διὰ τῆς βέρβις, εἴτε διὰ τῆς φέ τι ποτὲ πράττεται, ὡς ἐπὶ ἐπερωτησεως, ἡ ἀπαριθμήσεως. καὶ σημείωσαι, ὅτι κακένο συντρέχει τῷ προκειμένῳ, τὴν βέρβις ἀπὸ πρᾶξος λέγον συνίστασθαι. οὕτως γάρ η πρᾶξις λέγεται. [Sch. u. III. 240.]

γ'. Πομπων. Ἐν τῷ δανείῳ σιωπηρῶς συμφωνεῖται τὸ δοθὲν ἀποδοθῆναι τοῦ αὐτοῦ γένους καὶ τῆς αὐτῆς καλλονῆς.

seu in alium transferre, ut aliunde dici potest, et praecepit ex fine dig. 18. et 19. pignerat. act. Servum enim et filiumfamilias et Paulus et Marcellus tunc aiunt res peculiares alienare posse, cum liberam peculii administrationem habent. His congruit et quod ab Ulpiano dicitur dig. 41. tit. 1. lib. 6. seu lib. 15. tit. 1. cap. 41. them. 2. Pone igitur et hoc loco, ipsos liberam habere peculi administrationem: alioquin cum alienare non possunt, seu dominium rerum creditarum in accipiente transferre, eumque dominum efficeret, mutuum non consistit, nec locum habet tractatus.

13) si vero voluntate mea] Stephani. Id est, si voluntate mea nomine meo, vel etiam cum a me mutuam pecuniam accepturus essem, permisero tibi numeros numerari, acquiro et hic condictionem, ut habetur dig. 9. Alioquin qui voluntate mea suos numeros creditit, nomine meo scilicet, adversus me mandati actionem habet, vel negotiorum gestorum, quod maxime congruit cum his, quae tit. 19. lib. 3. Institutionum dicta sunt. Hoc autem dico, nisi forte quis donandi animo numeros suos meo nomine crediderit. Nec te offendat, quod habetur dig. 9. huius tituli, ubi Ulpianus ait, eum, qui voluntate mea numeros suos meo nomine crediderit, condictionem habere. Ibi enim sic dicere visus sum: Crede mihi numeros, eosque nomine meo solve Titio: et merito principaliter adversus me condictionem habet. Hoc autem loco non dixi, crede mihi, sed crede Titio numeros centum nomine meo.

14) ego acquiro actionem] Nam in mutuo multa contra meram rationem recepta sunt. Alioquin iniustum esset, eum quidem, qui solvisset, adversus mandatorem actionem habere, mandatorem autem non habere adversus eum, qui acceperisset.

15) verborum obligatio] Cyrilli. Ex verborum obligatione quoque creditum fit. Mutuo tacite inest, ut res eiusdem generis et eadem bonitate redatur.

Verborum obligatio est eius, qui interrogatus est, professio, quae non consistit, nisi stipulatio praecesserit.

Certi conductio ex verborum obligatione est. Nam ex stipulatione duae nascuntur actiones: si quidem certum quid promissum sit, certi conductio, ut cap. 24. si vero incertum, actio ex stipulatu. Aestimatoria quoque eiusdem obligationis est, quae intenditur, cum rem aestimatam vendendam tibi dedi, ut vel decem numeros mihi des, vel ipsam rem. Hoc loco igitur lureconsultus docet, actiones, quae ex stipulatione nascuntur, aut actu indigere, ut aestimatoriam: egi enim rem dando, ut dictum est, ut tanti venderetur, aut mihi redderetur: aut stipulatione, ut certi conductio et actionem ex stipulatu.

Ex interrogatione et responsione congrua per quemdam actum constitutur, seu per stipulationem, et in mutuum transit.

Verborum obligationis hoc loco mentionem fecit. Quoniam enim de condictione hoc loco agitur, et verborum obligatio in haec duo dividitur, in condictionem, si certum quid promissum sit, et in actionem ex stipulatu, si incertum, ideo merito hoc loco eius meminit.

Nicæi. Nota Basilicum dicentem, verborum obligationem per actum constitui. Lege et lib. 2. tit. 2. cap. 19. quo dicitur: Labeo definit, quod quaedam agantur, quaedam contrahantur, quaedam gerantur. Et actum quidem generale verbum esse ait, sive verbis, sive re quid agatur, ut in stipulatione vel numeratione. Et nota, illud cum capite proposito concurrere, quo dicitur, verborum obligationem actu constitui. Actus enim dicitur Graece πρᾶξις.

III. Pompon. In mutuo tacite agitur¹⁾, ut res L. 3. eiusdem generis et eiusdem bonitatis reddatur. D. XII. I.

s) Fabr. in marg. addit oὐ ante συνίσταται. t) Lege ἡ pro εἰ.

ἐν τῷ δανείῳ σιωπηρῶς συμφωνεῖται] Σημειώσαι τὴν ἐπὶ τῷ δανείῳ κρατούσαν πρόληψιν, καὶ ὅτι τὰ φύσει παρεπόμενα τῷ συναλλάγματι περιττὸν μέν ἔστιν ἐκφωνεῖν, οὐν^υ βλάπτει, κατὰ τὸν κανόνα λεγοντα superflua non nocent. τοῦτον δὲ τὸν κανόνα καὶ ἀλλαχόθεν ἔστι μαθεῖν, σαφεστέρον δὲ αὐτὸν φησιν ὁ Οὐλπιανός ἐν τῷ ν. τῷ διγ. βιβ. τιτ. τελευταίω διηγ. οὐν^υ οὐτοι βιβ. β. τιτ. γ. ἐν δὲ τῷ πα. διγ. τοῦ αὐτοῦ βιβ. οὐτοι τιτ. φησιν ὁ Παπιανός, οὐν τὰ ἐντεθεμένα τοῖς συναλλάγμασιν, ητοι τοῖς συμβολαῖοις διὰ τὸ πᾶσαν ἀμφιβήτησον ἀναφερθῆναι βιβλήν οὐδεμίαν τῷ νομίῳ ποιεῖ. σημειώσων δέ, οὗτοι ἔπιν ἐνθυμοῦνται οἱ συγκαλλουσοτες, ἀντὶ πάσης ἀσφαλείας παραλαμβάνεται. οὐτε γάρ τοις ἔημασι τὸν συναλλασσόντων προσέχειν δέι, ἀλλὰ καὶ τὴν ἔνοιων τούτων σκοπεῖ τε καὶ ἐξετάζειν. ὅπερ ἔστι μέν καὶ ἀλλαχόθεν μαθεῖν καὶ ἐκ τούτων^{υπ}, κεφαλαιον, σαφεστέρον δὲ αὐτὸν φησιν ὁ Παπιανός ἐν τῷ ν. τῷ διγ. βιβ. οὐτοι τὸν τις. τοῦ βιβ. τιτ. διγ. αὐτ. ητοι βιβ. β. τιτ. β. κεφ. αὐτ.
[Sch. x. III. 240.]

Τοῦ Ἀγωνύμου. Ἐξεστι δὲ ἄλλο ἀντ' ἄλλου ἐπερωτᾶν, ὡς βιβ. δ. τοῦ καδ. τιτ. β. διατ. ι. ητοι τοῦ παρόντος τιτ. κεφ. γβ.
[Sch. x. III. 240.]

L. 4. pr. δ'. Οὐλπιαν. Μέλλων ἀγοράζειν τι καὶ μὴ βού-D. XII. 1. λόμενος ἐντεῦθεν ἥδη δανείσασθαι, παρεκάλεσά σε καὶ παρέθον μοι τὰ νομίσματα, ἵνα ἐδὲ ἀγοράσω, ὃσι μοι δεδανεισμένα. τοῦτο τὸ ἐν παραδήκη κινδύνῳ μον ἔστι· καὶ διαβών γὰρ πρᾶγμα ἐπὶ τῷ πωλῆσαι καὶ χρήσασθαι τιμήματι κινδυνεύει ἐπὶ τῷ πράγματι.

§. 1. Καταβληθέντος τοῦ χρέους καὶ τὸ ἐνέχυρον καὶ οἱ ληγράντες καρποὶ ἀπαιτοῦνται. ὁ μισθωτὸς μετὰ τὸν χρόνον λαβὼν καρπούς, εἰ μὲν κατὰ γνώμην τοῦ δεσπότου, οὐκ ἀποδίδωσιν· εἰ δὲ παρὰ γνώμην, ἀποδίδωσιν.

§. 2. Ἀπαιτοῦνται τὰ κατὰ βίαν τοῦ ποταμοῦ ἀφαιρεθέντα.

μέλλων ἀγοράζειν τι] Κυριλλον. Μὴ ἔχοτος μονοκοπὸν δανεῖσον, γῆτος παραδέσθαι σοι χρήματα ἐφ ὧ, εἰ ἀγοράσεις τόπες τὸν ἀγρὸν, ἵναι σοι δεδανεισμένα· σοι κινδυνεύονται. [Sch. y. III. 241.]

ἴνα ἐνν ἀγοράσω] Σημειώσω μέθοδον ἐπὶ τῶν μὴ βουλομένων παραχρήματα δανείσασθαι, καὶ πότε τὸ δεπόσιτον κινδύνῳ τοῦ λαβόντος ἔστιν. εἰ γάρ μήτε δανείζειν εἰωθώς, ὡς εἶτον ἐν τῷ ὥδικι, μήτε περιττεύονταν σοι^ν νομίσματαν, ἔχων^ν σκοπὸν παραδέσθαι τὰ νομίσματα, τότε σοι μᾶλλον ἔκκινδυνεύονται ἐν τῷ μεταξύ. ἀνάγνωσθι βιβ. ιε. τῶν διγ. τιτ. γ. διγ. α. θεμ. κδ. ητοι βιβ. γ. τιτ. β. κεφ. α.
[Sch. z. III. 241.]

Ἐγταῦθα τὸ δάνειον ὑπὸ αἰρεσιν ἦν συνεστώς, ὡς καὶ ἐν τῇ ι. κεφ. τούτον τοῦ τιτ. καὶ λαπόν πρὸ τοῦ ἐξελθεῖν τὴν αἰρεσιν καὶ συστῆναι τὸ δάνειον, ἄλλο ἔστι σύνταγμα^υ.
[Sch. z. III. 241.]

τοῦτο — κινδύνῳ μον ἔστι] Ἐάν γάρ τι συμβῇ τυχηρῶς περὶ τὴν παραδήκην, τῷ δεπόσιταρι^ν ἔκκινδυνεύεται. τοῦτο δὲ οὐ δάνειον κινδύνῳ τοῦ λαβόντος ἔστι, καὶ μὴ ἀμελήσῃ περὶ αὐτό. [Sch. a. III. 241.]

Ἐπειδὴ σκοπὸν οὐκ εἶχες οὔτε παραδέσθαι μοι, οὔτε δανεῖσαι, μᾶλλον δὲ διὰ τῆς ἐμῆς βίας πραγκάνθης τὰ νομίσματα παραδέσθαι μοι. [Sch. a. III. 241.]

Εἰς τὸ αὐτό. Ἐγρ γάρ ὡφελοῦμαι παρὰ τὴν καθόλου τῆς παρακαταθήκης φύσιν. τοῦτο γάρ καὶ ἐπὶ κιχοῖσι γίνεται, καὶ ὡφελεῖται πολλάκις ὁ διδοὺς ἢ δι λαβών, ὡς βιβ. ιε. τιτ. γ. διγ. ε. θέματι γ. καὶ θέματι γ'. [Sch. a. III. 241.]

Τοῦ Ἐναντιφανοῦς. Ἀνάγνωσθι τὸ ια. κεφ. τοῦ παρόντος τιτ. ἐκεῖ γάρ διαστῆσει ὁ Οὐλπιανός, εἰ μὴ βενάλιος ἦν. ἀνάγνωσθι καὶ βιβ. ιε. τιτ. ε. διγ. ιε'. [Sch. a. III. 241.]

καταβληθέντος τοῦ χρέον^{υς}] Κυριλλον. Τὸ ἐνέχυρον μετὰ καταβολὴν κινδυκτικεύεται, καὶ οἱ ληγράντες καρ-

1) in mutuo tacite agitur] Nota presumtio-nem, quae in mutuo obtinet, et supervacaneum quidem esse, ut ea, quae naturaliter contractum sequuntur, exprimantur: non tamen nocere, secundum regulam dicentem: Superflua non nocent. Hanc autem regulam et aliunde cognoscere potes: manifestius autem eam tradit Ulpianus lib. 50. Dig. tit. ult. dig. 94. seu lib. 2. tit. 3. Dig. autem 81. eiusdem libri et tituli Papianus ait, quae contractibus sive instrumentis inseruntur tollendae dubitationis gratia, ius non laedere. Nota autem, si quid senserint contrahentes, pro omni cautione accipi. Neque enim in verbis contrahentium haerendum est, sed voluntatem eorum spectare et inquirere oportet. Quod aliunde quidem disci potest et ex hoc capite, manifestius autem hoc ait Papianus lib. 50. Dig. tit. 16. dig. 219. seu lib. 2. tit. 2. cap. 219.

Innominati. Licet autem aliud pro alio stipulari, ut lib. 4. Cod. tit. 2. const. 10. seu huius tit. cap. 52.

IV. Ulpian. Cum essem aliquid emturus¹⁾, nec vellem inde iam mutuam pecuniam accipere, rogavi te, et nummos apud me depositisti, ut si emissem²⁾, mihi crediti essent. Hoc depositum periculo meo est³⁾: nam et qui rem acceperit, ut eam venderet et pretio uteretur, periculo suo rem habet.

Soluto debito⁴⁾ pignus et fructus percepti con-dicuntur⁵⁾. Colonus, qui post tempus⁶⁾ fructus percepit, si quidem ex voluntate domini, eos non restituit: si non ex voluntate, restituit.

Condicuntur⁷⁾ ea, quae vi fluminis ablata sunt.

1) cum essem aliquid emturus] Cyrilli. Cum propositum foenerandi non haberem, pecuniam apud te deposui ea lege, ut si emissem hunc fundum, esset tibi credita: tuo periculo est.

2) ut si emissem] Nota methodum eorum, qui statim pecuniam mutuam nolunt accipere, et quando depositum periculo sit eius, qui accepit. Si enim nec foenerari solitus essem, ut dixi in Indice, neque abundans pecuniarum fuerim, nec propositum deponendi habuerim, tunc interim depositum periculo tuo est. Lege lib. 16. Dig. tit. 3. dig. 1. them. 24. seu lib. 13. tit. 2. cap. 1.

Hoc loco mutuum sub conditione erat contractum, ut in cap. 10. huius tit. Itaque antequam conditio extiterit, et mutuum constitutum fuerit, aliis est con-tractus.

3) hoc depositum periculo meo est] Nam si quid fortuito casu circa rem depositam acciderit, periculum erit depositariori. Hoc autem quasi mutuum periculo est eius, qui accepit, licet nihil in eo neglexerit.

Quia nec propositum foenerandi, nec deponendi habuisti, sed potius quasi coactus fuisti, pecuniam penes me deponere.

Ad idem. Mea enim utilitas est, contra generalem depositi naturam. Hoc enim et in commodato fit, et plerumque magis utilitas eius est, qui dedit, quam eius, qui accepit, ut lib. 13. tit. 6. dig. 5. them. 3. et them. 9.

Enantiophanis. Lege cap. 11. huius tit. Ibi enim distinguit Ulpianus, nisi venalis essem. Lege et lib. 19. tit. 5. dig. 19.

4) soluto debito] Cyrilli. Post solutionem pi-gnus condicuntur, et fructus percepti a colono post tem-

^υ) Fahr. in marg. addit μέν τοι post οὐ. ^{υυ}) Inseras τοῦ. ^ν) Fahr. in marg. emendat μοι. ^ω) Fahr. in marg. addit μήτε ante ξων. ^χ) Fahr. in marg. emendat συναλλαγμα.